

HİZMET SÖZLEŞMESİ SONRASI REKABET YASAĞI SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN DAVALARDA GÖREVLİ MAHKEME VE DAVA ŞARTI ARABULUCULUK (TTK M.4/1-C, 5/A; İŞMK M.3, 5/1-A BAKIMINDAN BİR İNCELEME)

Dr. Öğr. Üyesi Esra KAŞAK*

Öz

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunum. 444-447 hükümleri arasında hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı sözleşmeleri düzenlenmiştir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 4/1-c’de anılan sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların ticari davaya vücut vereceği öngörülmüştür. TTK m. 5/1 uyarınca, aksine hüküm olmadıkça ticari davalarda görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesidir. Ancak 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu m. 5/1-a’da hizmet sözleşmelerine tâbi olarak çalışan işçiler ile işverenler arasında iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden doğan uyuşmazlıklara iş mahkemelerinde bakılacağı hükme bağlanmıştır. Mezkûr düzenleme, rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkları da kapsar. TTK m. 5/1’de aksi yöndeki hükümler saklı tutulduğundan, İşMK m. 5/1-a’ya öncelik verilmesi ve anılan davalara iş mahkemelerinde bakılması gerekir. Dava şartı olarak arabuluculuk süreci hakkında da İşMK m. 3 uygulanmalıdır.

Anahtar Kelimeler

Hizmet Sözleşmesi • Rekabet Yasağı • Ticari Dava • Görevli Mahkeme • Arabuluculuk

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Hacı Bayram Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye | Asst. Prof., Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Law, Department of Commercial Law, Ankara, Turkey.

✉ esra.kasak@hbv.edu.tr • ORCID0000-0001-8294-4408

✎ **Atıf Şekli** | Cite As: KAŞAK Esra, “Hizmet Sözleşmesi Sonrası Rekabet Yasağı Sözleşmelerinden Doğan Davalarda Görevli Mahkeme ve Dava Şartı Arabuluculuk (TTK M.4/1-C, 5/A; İşMK M.3, 5/1-A Bakımından Bir İnceleme)”, SÜHFD, C. 29, S. 4, 2021, s. 3165-3209.

✎ **İntihal** | Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

COURT OF MATERIAL JURISDICTION AND MEDIATION AS CASE CONDITION IN CASES ARISING FROM PROHIBITION OF COMPETITION AGREEMENTS AFTER EMPLOYMENT CONTRACT (A REVIEW REGARDING ART. 4/1-C, 5/1, 5/A TCC; ART. 3, 5/1-A LLC)

Abstract

Prohibition of competition agreements after employment contract are regulated between the provisions of Art. 444-447 Turkish Code of Obligations No. 6098. As per Art. 4/1-c Turkish Commercial Code (TCC) No. 6102, the disputes arising from aforesaid contracts will give rise to commercial action. According to Art. 5/1 TCC, the court of material jurisdiction for commercial actions is the commercial court of first instance, unless otherwise provided. However, pursuant to Art. 5/1-a Law on Labour Courts No. 7036 (LLC), it is stipulated that the disputes arising from the contract due to the employment relation between the employees subject to employment contracts and the employers will be heard in the labour courts. The aforementioned regulation also covers disputes arising from prohibition of competition agreements. Since contrary provisions are reserved in Art. 5/1 TCC, priority should be given to Art. 5/1-a LCC and the above-mentioned cases should be heard in labour courts. Regarding the mediation as case condition, also Art. 3 LLC should be applied.

Key Words

Employment Contract • Prohibition of Competition • Commercial Action • Court of Material Jurisdiction • Mediation

GİRİŞ

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 444-447’de düzenlenen hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarda, görevli mahkemenin iş mahkemeleri mi yoksa asliye ticaret mahkemeleri mi olduğu konusunda yargı kararlarında ve öğretide fikir ayrılıkları mevcuttur. Bunun sebebi, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 4/1-c’de, TBK m. 444-447 hükümlerinden doğan davaların ticari dava olacağı ve m. 5/1’de aksine hüküm olmadıkça tüm ticari davaların asliye ticaret mahkemesinde görüleceği hükmüne bağlanmışken; 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu (İşMK) m. 5/1-a’da TBK’de düzenlenen hizmet sözleşmelerine tâbi işçiler ile bunların işverenleri arasındaki davalara iş mahkemelerinde bakılacağıın öngörülmesidir.

Çalışmada, İşMK m. 5/1-a ile getirilen düzenlemenin TTK m. 4/1-c ve 5/1 karşısında nasıl bir anlam taşıdığı, hizmet sözleşmesi sonrası dönem için akdedilen rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan uyumsuzluklarda görevli mahkemenin hangisi olduğu hem yargı kararları hem de bilimsel görüşler doğrultusunda ortaya konulmuştur. Konu hakkındaki tartışmalar esasen 6762 sayılı mülga TTK ve 5521 sayılı mülga İşMK'nin geçerli olduğu döneme kadar uzanmaktadır. Bahsedilen dönemde yargı kararlarındaki genel eğilim görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemesi olduğu yönündedir. 7036 sayılı İşMK'nin yürürlüğe girmesi mevcut tartışmaları nihayete erdirmemiş; mevcut uygulamanın aksine görevli mahkemenin iş mahkemesi olduğu yönünde kararlar verilmeye başlanmıştır. Bu sebeple incelemelerimiz 7036 sayılı İşMK'den önce ve sonra şeklinde ikiye ayrılarak yapılmıştır. Bir kısım iş davalarının ve ticari davaların dava şartı olarak arabuluculuğa tâbi olması sebebiyle, ayrıca konu hakkında TTK m. 5/A ve İşMK m. 3 bakımından da değerlendirme yapılmıştır.

I. HİZMET SÖZLEŞMESİ SONRASI REKABET YASAĞI SÖZLEŞMELERİ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (AY) m. 48'de çalışma ve sözleşme hürriyeti; herkesin, dilediği alanda çalışma, sözleşme yapma ve serbestçe özel teşebbüs kurma hakkına sahip olması şeklinde düzenlenmiştir. Ayrıca AY'nin başlangıç kısmında da her Türk vatandaşının maddi ve manevi varlığını geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu vurgulanmıştır. Bununla birlikte, adil ve işleyen bir piyasa için bazı rekabet sınırlandırmalarının da yapılması gerekir¹. Bu bakımdan öncelikle işçinin, iş sözleşmesinin devamı süresince işverenle rekabete yol açacak iş ve işlemlerde bulunamayacağı "*özen ve sadakat borcu*" kenar başlığı altında TBK m. 396/3'te açıkça hükme bağlanmıştır. Ayrıca iş sözleşmesinin sona ermesinden sonraki dönem için ise işçinin işverenle rekabet teşkil eden davranışlardan kaçınması, bir "*rekabet yasağı sözleşmesi*" ile kararlaştırılabilir². TBK m. 444 vd. hükümlerinde düzenlenen söz konu-

¹ EMMEL, Frank, Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Vertragsverhältnisse Teil 2: Arbeitsvertrag, Werkvertrag, Auftrag, GoA, Bürgschaft Art. 319-529 OR, 3. Aufl., Hrsg: HUGUENIN, Claire/MÜLLER-CHEN, Markus, Schulthess Juristische Medien, Zürich 2016, Art. 340 N 1.

² Bu hususta bkz. BAŞBUÇ, Aydın/YÜCEL BODUR, Mehtap, İş Hukuku, 5. Baskı, Beta, İstanbul 2018, s. 144-145; TAŞKENT, Savaş/KABAKÇI, Mahmut, "Rekabet Yasağı Sözleşmesi", Sicil İş Hukuku Dergisi, Aralık, Y. 4, S. 16, 2009, s. 22 vd.; MOL-LAMAHMUTOĞLU, Hamdi/ASTARLI, Muhittin/BAYSAL, Ulaş, İş Hukuku Ders

su sözleşmeler ile işçi belirli bir süre için, işverene karşı, sözleşmenin sona ermesinden sonra herhangi bir biçimde onunla rekabet etmekten kaçınmayı üstlenir.

Rekabet yasağı sözleşmesi ile işçinin istihdam edildiği esnada müşteri çevresi veya üretim ve iş sırları ya da işverenin yaptığı işler hakkında öğrendiği bilgileri, işverene karşı iş sözleşmesinin sona ermesinden sonra kullanması engellenmiş olur³. Bu açıdan rekabet yasağı sözleşmeleri, işverenin menfaatlerinin korunmasına hizmet eder. Ancak bu sözleşmeler, serbest rekabet ilkesine, işçinin çalışma, sözleşme yapma ve özel teşebbüs kurma hakkına bir istisna oluşturur ve işçinin ekonomik ilerlemesini sınırlandırır⁴. Bu sebeple sözleşmenin geçerlilik şartları (TBK m. 340), kapsamının ve süresinin belirlenmesi (TBK m. 345) ve sona ermesi bakımından (TBK m. 347) muhtelif düzenlemeler yapılmıştır⁵. Bu şekilde işçinin girişim ve sözleşme özgürlüğü ile işverenin işiyle ilgili bilgilerin olabildiğince korunması konusundaki haklı menfaati arasında bir denge kurulması amaçlanmıştır⁶.

Kitabı, Cilt 1, Bireysel İş Hukuku, 2. Baskı, Lykeion Yayınları, Ankara 2018, s. 153; AYHAN, Rıza/ÇAĞLAR, Hayrettin/ÖZDAMAR, Mehmet, Ticari İşletme Hukuku, 13. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2020, s. 71, dipnot 114; SÜMER, Haluk Hadi, İş Hukuku, 25. Baskı, Seçkin, Ankara 2020, s. 137.

- ³ REHBINDER, Manfred/STÖCKLI, Jean-Fritz, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, Berner Kommentar, Der Arbeitsvertrag, Art. 331-355 und Art. 361-362 OR, 2. Aufl.,Hrsg: HAUSHEER, Heinz/WALTER, Hans Peter, StämpfliVerlag, Bern 2014, Art. 340 N 1; SÜZEK, Sarper, “Yeni Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde İşçinin Rekabet Etmeme Borcu”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXXII, S. 2, 2014, s. 458; BASKAN, Ş. Esra, “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Rekabet Yasağı Sözleşmesi”, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 2, S. 2, 2012, s. 117.
- ⁴ SÜZEK, Yeni, s. 457; MILANI, Dominik, OR Kommentar, Schweizerisches Obligationenrecht, OFK - OrellFüssliKommentar (Navigator.ch), 3. Aufl.,Hrsg: KREN KOSTKIEWICZ, Jolanta/WOLF, Stephan/AMSTUTZ, Marc/FANKHAUSER Roland, OrellFüssliVerlag AG, Zürich 2016, Art. 340 N 1; TAŞKENT/KABAKÇI, s. 29.
- ⁵ Rekabet yasağı sözleşmesinin koşulları hakkında ayrıntılı açıklamalar için bkz. SÜZEK, Yeni, s. 458 vd.; MANAV ÖZDEMİR, Eda, “İş Hukukunda Rekabet Yasağı Sözleşmesinin Geçerlilik Koşulları”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 87, 2010, s. 322 vd.
- ⁶ SÜZEK, Yeni, s. 457; EKMEKÇİ, Ömer/YİĞİT, Esra, Bireysel İş hukuku Dersleri, 2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020, s. 350; NEERACHER, Christoph, Kommentar zum schweizerischen Zivilrecht, Zürcher Kommentar, Darbeitsvertragliche Konkurrenzverbot, StämpfliVerlag, Bern 2001, s. 4; HAEFLIGER, Arthur, Das Konkurrenzverbot im neuenschweizerischen Arbeitsvertragsrecht, Stämpfli-

II. REKABET YASAĞI SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARDA GÖREVLİ MAHKEME

A. Hukuki Sorun

Rekabet yasağı sözleşmeleri, üretim süreçlerinin uzun ve masraflı araştırma ile geliştirme faaliyetlerine dayalı olarak yürütülmesi ve bu bakımdan gizliliğin korunması ihtiyacının artmasıyla uygulamada yaygın olarak görülmeye başlanmıştır⁷. Bununla bağlantılı olarak rekabet yasağı sözleşmesinin geçerli olup olmadığı (TBK m. 444), hâkimin sözleşmeye müdahalesinin gerektiği durumların (TBK m. 445), rekabet yasağının ihlali halinde ödenecek tazminat, cezai şart ve yasağa aykırı davranışa son verilmesi hakkındaki taleplerin (TBK m. 446) ve sözleşmenin sona ermesi ile ilgili diğer uyuşmazlıkların (TBK m. 447) sıklıkla yargı önüne taşındığı görülmektedir. 7036 sayılı İşMK m. 5/1-a'nın yürürlüğe girmesinden evvel verilen yargı kararlarında tespit edebildiğimiz kadarıyla, anılan davalarda asliye ticaret mahkemelerinin görevli olduğu yönünde genel bir eğilim bulunmaktadır. İşMK'nin yürürlüğe girmesinden sonra ise, Yargıtay 9. HD.'nin 01.06.2021 tarihinde verdiği bir kararında, görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemesi olduğu yönündeki önceki kararlarından döndüğü ve iş mahkemelerinin görevli olduğu yönünde bir içtihat değişikliğine gittiği görülmüştür⁸. Buna ila- veten bazı bölge adliye mahkemelerinin (BAM) ve ilk derece mahkemelerinin de İşMK m. 5/1-a'ya istinaden iş mahkemelerinin görevli olduğu yönünde kararlar vermeye başladıkları, ayrıca öğretide de benzer görü- şün savunulmaya başlandığı anlaşılmıştır.

01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK m. 4/1-c hükmünde TBK'nin "*rekabet yasağına ilişkin 444 ve 447.*" maddelerinde⁹

Verlag, Bern 1974, s. 13; STAEHELIN, Adrian, ZürcherKommentar, Der Arbeitsvertrag: Art. 330b-355 OR, Art. 361-362 OR, 4. Aufl., Hrsg: SCHMID, Jörg, Zürich 2014, Art. 340 N 1; RÄBER, Joe, Dasnachvertragliche Konkurrenzverbot im Arbeitsvertrag de lege lata und de lege ferenda, Schulthess Juristische Medien, Zürich 2020, N 94; ÖZKARACA, Ercüment, "Rekabet Yasağı Sözleşmesinde Karşı Edim", Prof. Dr. Turhan Esener, III. İş Hukuku Uluslararası Kongresi, Seçkin, Ankara 2021, s. 342.

⁷ TAŞKENT/KABAKÇI, s. 21; ÇELİK, Nuri/CANİKLİOĞLU, Nurşen/CANBOLAT, Talat, İş Hukuku Dersleri, 33. Baskı, Beta, İstanbul 2020, s. 323.

⁸ Y. 9. HD., E. 2021/3076, K. 2021/9789, T. 01.06.2021 (Karara elden ulaşılmıştır).

⁹ Madde metninde geçen "*ve*" bağlacının "*ilâ*" olarak anlaşılması gerekir (KARAYALÇIN, Yaşar, Ticaret Hukuku, I. Giriş-Ticari İşletme, 3. Baskı, Ankara 1968, s. 252, dipnot 29).

öngörülen hususlardan doğan hukuk davalarının ticari dava olduğu kabul edilmiş ve aynı Kanun'un 5. maddesinin 1. fıkrasında aksine hüküm bulunmadıkça, tüm ticari davaların asliye ticaret mahkemesinde görüleceği düzenlenmiştir. 6762 sayılı mülga TTK4/1-3. maddesinde de rekabet yasağına ilişkin hükümlerden doğan davaların ticari dava olduğu öngörülmüştü ve 5. maddesinde aksine hüküm olmadıkça dava olunan şeyin değerine göre asliye hukuk veya sulh hukuk mahkemesinin ticari davalara bakmakla görevli olduğu; ancak bir yerde ticaret mahkemesi varsa, asliye hukuk mahkemesinin görev alanı içerisinde bulunan ticari davalara ticaret mahkemesince bakılacağı düzenlenmişti¹⁰.

30.01.1950 tarih ve 5521 sayılı mülga İşMK¹¹ m. 1/1'de İş Kanunu'na göre işçi sayılan kimselerle işveren veya işveren vekilleri arasında, iş akdinden veya İş Kanunu'na dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözülmesi ile görevli yargı yerinin iş mahkemeleri olduğu hükme bağlanmıştı. Söz konusu Kanun, 12.10.2017 tarih ve 7036 sayılı İşMK¹² ile yürürlükten kaldırılmış (m. 10/1) ve yeni Kanun 25.10.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir (İşMK m. 38). İşMK m. 5/1-a'da TBK'nin "*İkinci Kısımın Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına*" iş mahkemelerince bakılacağı belirtilmiştir. Böylece 5521 sayılı Kanun döneminden farklı olarak, TBK'de düzenlenen hizmet sözleşmesinden doğan uyuşmazlıklar da iş mahkemelerinin görev alanına ilhak edilmiş ve iş mahkemelerinin görev alanı genişletilmiştir¹³. İşçinin sözleşme sonrası rekabet yasağına ilişkin düzenlemeler de (TBK m. 444-447) İşMK m. 5/1-a'da belirtilen kısım içerisinde yer almaktadır.

Özetle, TBK m. 444-447 hükümlerinde düzenlenen rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan davalar TTK m. 4/1-c hükmünde "*ticari dava*"

¹⁰ Bkz. BİLGİLİ, Fatih/DEMİRKAPI, Ertan, Ticari İşletme Hukuku, Dora Yayınları, Bursa 2016, s. 74.

¹¹ RG. 7424/04.02.1950.

¹² RG. 30221/25.10.2017.

¹³ Bu hususta bkz. ÖZKARACA, Ercüment/ÖZKAN KOÇ, Sema Deniz, "Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme", Sicil İş Hukuku Dergisi, S. 45, Y. 2021, s. 83. İş mahkemelerinin görev alanı bakımından yapılan değerlendirmeler için bkz. EKMEKÇİ, Ömer, "Maddi İş Hukuku Yönünden 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu", Yeni İş Mahkemeleri Kanunu Üzerine, Editör: Ömer Ekmekçi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 24-25.

olarak nitelendirilmiş ve TTK m. 5/1'de aksine hüküm yoksa ticari davaların asliye ticaret mahkemesinde görüleceği hükme bağlanmıştır. Öte yandan 7036 sayılı İşMK ile TBK'de yer alan hizmet sözleşmelerinden doğan davalar da iş mahkemelerinin görev alanına dâhil edilmiştir. Anılan yasa değişikliği, rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan davalar bakımından görevli mahkemenin hangi mahkeme olacağı sorununu yeniden alevlendirmiştir. TBK m. 448-460'ta düzenlenen pazarlamacılık ilişkisinden kaynaklanan davalar mutlak ticari dava değildir; ancak TBK m. 469'un atfı sebebiyle¹⁴, TBK m. 444-447 hükümleri pazarlamacılar hakkında da uygulanır. Şu halde pazarlamacının sözleşme sonrası rekabet yasağından doğan uyuşmazlıklar bakımından da konu önem taşımaktadır. Aşağıda öncelikle 7036 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden evvel ve sonra söz konusu olan tartışmalara yer verilmiş, daha sonra kişisel kanaat belirtilmiştir.

B. 7036 sayılı İşMK'den Önceki Durum

1. Mahkeme Kararları

Hukuk Genel Kurulu 2008 yılında, 818 sayılı Borçlar Kanunu (BK) m. 348 vd. (TBK m. 444 vd.) maddelerine dayalı olarak İş Kanunu kapsamında işçi sayılan kişinin, rekabet yasağı sözleşmesinin ihlali nedeniyle açılan davalarda iş mahkemelerinin görevli olduğuna karar vermiştir¹⁵.

Kurul, 2012 yılına ait sonraki kararında kanaatini değiştirmiş ve 5521 sayılı İşMK m. 1 uyarınca iş mahkemelerinin İş Kanunu kapsamı dışında kalan işçiler ile onların işverenleri arasındaki davalar bakımından görevli olmadığı; iş sözleşmesi devam ederken, işçinin rekabet etmeme yükümlülüğünün sadakat yükümlülüğü içinde yer aldığı ve sadakat yükümlülüğünün yerine getirilmesinin sadece iş sözleşmesinin yürürlüğü sırasında söz konusu olduğu; oysa BK m. 348 vd.'nda (TBK m. 444 vd.) düzenlenen rekabet yasağı sözleşmelerinin sadece tarafların kararlaştırmaları halinde söz konusu olacağı ve hizmet sözleşmesinden sonra yerine getirileceği; bu sebeple iş hukukunun düzenleme alanının dışında kaldığı gerekçeleriyle iş sözleşmesinin devamı sırasındaki rekabet yasağına aykırılık halinde açılacak davalarda iş mahkemelerinin; iş

¹⁴ TBK m. 469: "Pazarlamacılık sözleşmesine ve evde hizmet sözleşmesine ilişkin hüküm bulunmayan hâllerde, hizmet sözleşmesinin genel hükümleri uygulanır".

¹⁵ HGK, E. 2008/9-517, K. 2008/566, T. 22.09.2008; E. 2011/9-508, K. 2011/545, T. 21.09.2011 (Kazancı, ET. 28.09.2021).

sözleşmesinin sona ermesinden sonraki döneme ilişkin olarak kararlaştırılan rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarda ise 6762 sayılı eTTK m. 4/1-3 ve 5 (6102 sayılı TTK m. 4/1-c, 5) uyarınca asliye ticaret mahkemelerinin görevli olduğunu ifade etmiştir¹⁶.

Bu son içtihadın 2013 ve 2016 yıllarında verilen kararlarda da aynı şekilde Kurul'ca benimsendiği görülmektedir¹⁷. Yargıtay 11. HD.¹⁸, 7. HD.¹⁹, 22. HD.²⁰ benzer şekilde, iş sözleşmesi süresince ve iş sözleşmesinin bitiminden sonra söz konusu olacak rekabet yasağı ihlallerinden dolayı açılacak davalar arasında ayırım yapmış ve ilk halde görevli yargı yerinin iş mahkemeleri, ikinci halde ise asliye ticaret mahkemeleri olduğu yönünde karar vermiştir. Yargıtay 9. HD.'nin istikrar kazanmış önceki kararları bu yönde iken²¹; aşağıda görüleceği üzere 2021 yılında Daire bu içtihadından dönmüştür.

2. Öğretideki Görüşler

a. Asliye Ticaret Mahkemelerinin Görevli Olduğu Görüşü

TBK m. 444 vd.'nda düzenlenen rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların ticaret mahkemelerinde görüleceği yönünde

-
- ¹⁶ HGK, E. 2011/11-781, K. 2012/109, T. 29.02.2012 (Kazancı, ET. 28.09.2021).
- ¹⁷ HGK, E. 2012/9-854, K. 2013/292, T. 27.02.2013; E. 2013/13-412, K. 2013/1708, T. 25.12.2013; E. 2014/866, K. 2016/289, T. 09.03.2016 (Karararama, ET. 28.09.2021).
- ¹⁸ Y. 11. HD., E. 2016/11487, K. 2016/8359, T. 24.10.2016; E. 2009/12093, K. 2010/640, T. 21.1.2010 (*Kararda dairenin yerleşik içtihadının bu yönde olduğu ifade edilmiştir*); E. 2014/10834, K. 2014/17252, T. 10.11.2014; E. 2014/11540, K. 2014/13703, T. 15.9.2014; E. 2016/10194, K. 2016/7663, T. 3.10.2016; E. 2015/12296, K. 2015/11445, T. 3.11.2015; E. 2015/4187, K. 2015/5893, T. 27.4.2015; E. 2015/6692, K. 2016/1101, T. 8.2.2016; E. 2016/5614, K. 2016/5901, T. 30.5.2016; E. 2014/7464, K. 2014/15007, T. 1.10.2014 (Kazancı, ET. 28.09.2021).
- ¹⁹ Y. 7. HD., E. 2014/4145, K. 2014/7247, T. 2.4.2014; E. 2015/2971, K. 2015/7786, T. 30.4.2015; E. 2014/8426, K. 2014/14779, T. 30.6.2014 (Kazancı, ET. 28.09.2021).
- ²⁰ Y. 22. HD., E. 2016/27017, K. 2020/665, T. 20.1.2020; E. 2013/24215, K. 2014/33835, T. 1.12.2014; E. 2017/41731, K. 2017/28540, T. 13.12.2017; E. 2013/27498, K. 2014/35496, T. 15.12.2014; E. 2014/28969, K. 2014/29627, T. 30.10.2014; E. 2013/13374, K. 2014/14711, T. 27.5.2014; E. 2013/21361, K. 2014/31627, T. 13.11.2014; E. 2013/25336, K. 2014/34836, T. 9.12.2014 (Kazancı, ET. 28.09.2021).
- ²¹ Y. 9. HD., E. 2015/35769, K. 2016/462, T. 12.1.2016; E. 2015/33389, K. 2019/2979, T. 7.2.2019; E. 2012/310, K. 2014/4832, T. 17.2.2014; E. 2014/37904, K. 2015/1890, T. 22.01.2015; E. 2014/1375, K. 2015/12435, T. 30.3.2015; E. 2013/4563, K. 2014/39768, T. 24.12.2014; E. 2014/30199, K. 2014/33078, T. 6.11.2014; E. 2014/2655, K. 2015/15807, T. 29.4.2015 (Kazancı, ET. 28.09.2021).

görüş beyan eden yazarların gerekçelerine bakıldığında, bu uyuşmazlıkların TTK m. 4/1-c’de mutlak ticari dava olarak anıldığı, uyuşmazlık kaynağının iş sözleşmesinden kaynaklanan sadakat borcu değil; ayrı bir rekabet yasağı sözleşmesi olduğu, uyuşmazlığın meydana geldiği tarihte tarafların işçi ve işveren sıfatının olmadığı, 6762 sayılı TTK m. 4/1-3’ün 5521 sayılı EİŞMK m. 1’e nazaran sonraki tarihli özel hüküm niteliğinde olduğu, kanun koyucunun 6102 sayılı TTK’de de tercihini aynen devam ettirdiği, “rakip işletme”, “rekabet etme”, “müşteri çevresi ve üretim sırları” kavramlarının ticaret hayatına ilişkin olduğu, ticaret mahkemelelerinin rekabet yasağı alanında uzmanlaştığı, asliye ticaret mahkemelerinin uzmanlık alanına girmeyen hususları değerlendirmesinin sadece rekabet yasağı sözleşmesine has bir durum olmadığı ifadelerine yer verildiği görülmektedir²².

Görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemesi olduğunu kabul eden yazarların bazıları, olan hukuk bakımından bu sonuca varırken, olması gereken hukuk bakımından farklı değerlendirmeler yapmaktadır: *Karayalçın*, ticari işletmeyle ilgili olmak kaydıyla “iş sözleşmelerinden” doğan davaların ticari dava sayılmasının uygun olacağı düşüncesindedir²³. *Soyer*, iş sözleşmeleri ile rekabet yasağı arasındaki yakın ilişki, bu uyuşmazlıkların ticari hayatı ilgilendirmemesi ve iş sözleşmelerinin devamı sırasında ve sonrasında söz konusu olan rekabet yasağı ihlallerinden doğan uyuşmazlıklarda aynı mahkemenin görevli olmasının daha makul olacağı gerekçesiyle mevcut düzenlemeyi eleştirmektedir²⁴. *Arkan* ise bu sözleşmelerden doğan davaların “öz ticaret hayatına ilişkin olmadığı” kanaatinde²⁵.

²² SOYER, Polat, “Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme Sorunu Nihayet (Fakat “Şimdilik”) Çözümlendi - Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun İki Farklı Kararı Hakkında Not-”, Yıldırım Uler’e Armağan, Editör: ERDAL, Muhammed, Yakın Doğu Üniversitesi Yayınları, Lefkoşa 2014, s. 473 vd.; SARIKAYA, Sinan, “İşçinin Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Kaynaklı Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme Sorunu”, Legal Hukuk Dergisi, C. 15, S. 171, 2017, s. 1135-1143; MUTLAY, Faruk Barış/IŞIK, Melih, “7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu Uyarınca Görev”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 68, S. 3, 2019, s. 586.

²³ KARAYALÇIN, s. 252; ayrıca bkz. ve karşı. KURT KONCA, Nesibe, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Asliye Ticaret Mahkemeleri”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y. 4, S. 15, 2013, s. 93.

²⁴ SOYER, Rekabet, s. 475 vd.; ayrıca bkz. MUTLAY/IŞIK, s. 587.

²⁵ ARKAN, Sabih, Ticari İşletme Hukuku, 25. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Yayınları, Ankara 2019, s. 109. Ayrıca bkz. DELİDUMAN, Seyithan/ORUÇ, Yakup, “Ticari

b. İş Mahkemelerinin Görevli Olduğu Görüşü

Öğretide ileri sürülen ikinci görüş; rekabet yasağının ihlali nedeniyle ortaya çıkan tazminat borcunun kaynağının iş sözleşmesi olduğu, rekabet yasağı sözleşmesinin yapıldığı tarihte tarafların işçi ve işveren sıfatını taşıdıkları, yasağın ihlalinin iş sözleşmesinin sona ermesinden sonra ortaya çıkmasının bu gerçeği değiştirmedığı, rekabet yasağına ilişkin düzenlemelerin amacının işçiyi korumak olduğu, iş mahkemelerinin asliye ticaret mahkemelerine göre hizmet sözleşmelerinden kaynaklanan davalarda ihtisas mahkemesi olduğu, TTK m. 5/1'e "*aksine hüküm bulunmadıkça*" ibaresi konularak diğer ihtisas mahkemelerine öncelik tanındığı gerekçeleriyle iş mahkemelerinin görevli olduğu yönündedir²⁶.

c. Diğer Görüşler

Öğretide ileri sürülen üçüncü görüş, rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan davaların ticari dava sayılması için işverenin tacir olması gerektiği, esnaf vasfını haiz bir terzi ile işçisi arasındaki davanın ticari sayılmasının pratik bir öneminin olmadığı yönündedir²⁷.

Davalar", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 18, S. 2, 2012, s. 104. Olan hukuk bakımından asliye ticaret, olması gereken hukuk bakımından iş mahkemelerinin görev yönünden yetkili olmasının isabetli olacağı görüşünün çoğunluk kanaati olduğu yönünde bkz. ZENGİN, İbrahim Çağrı, "Pazarlamacının -ve İşçinin- Taraf Olduğu Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Görevli Mahkeme – 7036 Sayılı (Yeni) İş Mahkemeleri Kanunu Bakımından Değerlendirme", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 75, S. 2, Y. 2017, s. 805.

²⁶ KARAGÖZ, Veli, "Rekabet Yasağı Sözleşmesinde Cezai Şart (Karar İncelemesi)", Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIII, S. 1-2, Y. 2009, s. 205; BÖRÜ, Levent/KOÇYİĞİT, İlker, Ticari Dava, 1. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2013, s. 13-15; ŞAHLANAN, Fevzi, "Rekabet Yasağı Sözleşmelerinde Görevli Mahkeme", Tekstil İşveren Dergisi, Hukuk 102, 2016, s. 4; ÖZKARACA, Ercüment, "Genel Görüşme", Yargıtay'ın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi 2016, On İki Levha Yayıncılık, Ankara 2017, s. 372; ALPAGUT, Gülsevil, "İş İlişkisinin Kurulması, Hükümleri ve İşin Düzenlenmesi", Yargıtay'ın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi 2014, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 68.

²⁷ DOMANIÇ, Hayri, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Cilt: I, Fatih Gençlik Vakfı Matbaası, İstanbul 1988, s. 22.

Konu hakkında son olarak görevli mahkemenin tespitinde işçinin İş Kanunu'na tâbi olup olmadığına göre ikili bir ayırım yapılması ve İş Kanunu'na tâbi işçilerin rekabet yasağından doğan davalara iş mahkemesince bakılması gerektiği de savunulmuştur²⁸.

C. 7036 sayılı İşMK'den Sonraki Durum

1. Mahkeme Kararları

Yargıtay 9. HD.,01.06.2021 tarihli kararında, TTK m. 5/1'e göre ancak "*aksine hüküm olmadıkça*" ticari davalara ticaret mahkemelerince bakılacağı, İşMK m. 5/1-a'nın, TTK m. 5/1 bakımından aksine hüküm olarak değerlendirilmesi gerektiği, benzer durumun 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)²⁹uyarınca kurulan fikri ve sınai haklar hukuk mahkemeleri için de geçerli olduğu, iş hukukunun işçiyi koruma amacı sebebiyle bu konuda özel mahkemelerin kurulduğu, rekabet yasağı sözleşmesinin kurulması ve sınırları bakımından işçinin korunması esasının gözetildiği, rekabet yasağına aykırılıktan doğan talep haklarının (tazminat, cezai şart) kaynağının iş sözleşmesi olduğu, TBK m. 447'de iş sözleşmesinin belirli biçimlerde feshedilmesi halinde, rekabet yasağının sona ereceğinin düzenlendiği, bu hükmün ticaret mahkemesi tarafından değerlendirilmesinin güç olacağı gerekçeleriyle, hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarda görevli yargı yerinin iş mahkemeleri olduğu sonucuna varmıştır³⁰.

7036 sayılı İşMK'nin yürürlüğe girmesinden sonra verilen BAM kararları incelendiğinde, daireler arasında bir uygulama farklılığının olduğu görülmektedir. Bu kapsamda İstanbul (İst.)BAM 12. HD³¹, İst. BAM 14. HD³², Ankara BAM 9. HD³³, asliye ticaret mahkemelerinin görevli olacağı yönünde karar verirken; İst. BAM 13. HD³⁴, İst. BAM 43.

²⁸ BAŞTÜRK, Faruk, "Rekabet Yasağı Sözleşmesinde Görevli Mahkemeye İlişkin Yargıtay Kararları Üzerine Bir İnceleme", Prof. Dr. Sarper Süzek'e Armağan, C. II, Beta, İstanbul 2011, s. 1550.

²⁹ RG. 7981/13.12.1951.

³⁰ Y. 9. HD., E. 2021/3076, K. 2021/9789, T. 01.06.2021 (Karara elden ulaşılmıştır).

³¹ İst.BAM 12. HD, E. 2021/1098, K. 2021/997, T. 24.06.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).

³² İst. BAM 14. HD, E. 2021/931, K. 2021/903, T. 01.07.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).

³³ Ankara BAM 9. HD, E. 2019/4709, K. 2020/94, T. 23.01.2020 (Karar elden alınmıştır).

³⁴ İst. BAM 13. HD, E. 2021/1056, K. 2021/981, T. 24.06.2021; aynı Daire E. 2021/282, K. 2021/416, 25.03.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).

HD³⁵, İst. 32. BAM³⁶ ise iş mahkemelerinin görevli olacağı şeklinde hüküm kurmuştur. Konuya ilişkin İst. Anadolu 11. ATM³⁷, İst. 12 ATM³⁸, İst. 2. ATM³⁹, İst. 9. ATM⁴⁰, İst. Anadolu 6. ATM⁴¹, İst. Anadolu 5. ATM⁴², İst. Anadolu 2. ATM⁴³, İst. Anadolu 3. ATM⁴⁴, İst. Anadolu 13. ATM⁴⁵, Bakırköy 5. ATM⁴⁶, Bakırköy 1. ATM⁴⁷, Bakırköy 2. ATM⁴⁸, Bakırköy 7. ATM⁴⁹, İst. Anadolu 8. ATM⁵⁰, İst. Anadolu 10. ATM⁵¹, İst. Anadolu 9

-
- ³⁵ İst. BAM 43. HD, E.2021/980, K. 2021/841, T. 01.07.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ³⁶ İst. BAM 32. HD, E. 2020/1232, K. 2021/1033, T. 24.06.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ³⁷ İst. Anadolu 11. ATM, E. 2021/428, K. 2021/584, T. 07.07.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021). 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun m. 5/5 uyarınca iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde hukuk mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Buna göre, "İst. Anadolu Asliye Ticaret Mahkemesi 11. Dairesi" şeklindeki yazım Kanun'a daha uygundur. Ancak çalışmada karışıklık olmaması adına 5235 sayılı Kanun'dan önce söz konusu olan ve uygulamada hâlâ devam eden kullanım tercih edilmiştir (Konu hakkında bkz. GÖZLER, Kemal, Hukukun Temel Kavramları, 18. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2020, s. 81).
- ³⁸ İst. 12 ATM., E. 2019/455, K. 2019/1031, T. 07.11.2019 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ³⁹ İst. 2. ATM., E. 2021/371, K. 2021/449, T. 7.06.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ⁴⁰ İst. 9. ATM, E. 2021/346, K. 2021/410, T. 31.05.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ⁴¹ İst. Anadolu 6. ATM, E. 2021/318, K. 2021/588, T. 27.05.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ⁴² İst. Anadolu 5. ATM, E. 2021/254, K. 2021/478, T. 29.04.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ⁴³ İst. Anadolu 2. ATM., E. 2020/695, K. 2021/471, T. 05.04.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ⁴⁴ İst. Anadolu 3. ATM, E. 2020/140, K. 2020/302, T. 26.03.2020 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ⁴⁵ İst. Anadolu 13. ATM, E. 2020/722, K. 2021/484, T. 29.06.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ⁴⁶ Bakırköy 5. ATM, E. 2021/136, K. 2021/351, T. 27.04.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ⁴⁷ Bakırköy 1. ATM, E. 2020/627, K. 2020/1101, T. 30.12.2020 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ⁴⁸ Bakırköy 2. ATM, E. 2021/132, K. 2021/149, T. 11.02.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ⁴⁹ Bakırköy 7. ATM, E. 2020/490, 2021/229, T. 24.02.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).
- ⁵⁰ İst. Anadolu 8. ATM, E. 2021/118, K. 2021/195, T. 11.03.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).

ATM⁵², Ankara Batı ATM⁵³, İst. 13. ATM⁵⁴, İst. 7 ATM⁵⁵, İst. 6. ATM⁵⁶ kararlarında ise iş mahkemelerinin görevli olduğu kanaatine varılmıştır.

2. Öğretideki Görüşler

a. İş Mahkemelerinin Görevli Olduğu Görüşü

7036 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra kaleme alınan eserlerde yine iki ayrı görüşün bulunduğu görülmektedir. Bir görüş görevli mahkemenin iş mahkemesi olduğu yönündedir. İleri sürülen gerekçeler rekabet etmeme borcunun iş sözleşmesinin bir parçası olduğu, iş sözleşmesinin geçersiz olması halinde rekabet yasağı sözleşmesinin de geçersiz olacağı, bu nedenle rekabet etmeme borcuna aykırılığın, iş sözleşmesinden doğan borcun ihlali niteliğini taşıyacağı, her ticari davanın ticaret mahkemesinde görülmesinin mutlak bir kural olmadığı, çünkü TTK m. 5/1'de aksine hüküm yoksa ticari davaların asliye ticaret mahkemelerinde görüleceğinin öngörüldüğü, İşMKm. 5/1-a'nın "aksine düzenleme" olduğu, bu hüküm bakımından iş sözleşmesinin sona erip ermediğinin bir öneminin bulunmadığı, iş mahkemelerinin hizmet sözleşmeleri bakımından ihtisas mahkemeleri olduğu şeklindedir⁵⁷.

⁵¹ İst. Anadolu 10. ATM, E. 2021/32, K. 2021/345, T. 15.04.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).

⁵² İst. Anadolu 9 ATM. E. 2021/20, K. 2021/262, T. 25.03.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).

⁵³ Ankara Batı ATM, E. 2020/559, K. 2021/44, T. 02.02.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).

⁵⁴ İst. 13. ATM, E. 2020/183, K. 2021/125, T. 11.02.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).

⁵⁵ İst. 7. ATM, E. 2018/746, K. 2021/24, T. 13.01.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).

⁵⁶ İst. 6. ATM, E. 2021/308, K. 2021/381, T. 06.05.2021 (emsal.uyap, ET. 28.09.2021).

⁵⁷ BAYCIK, Gaye, "İş İlişkisinin Kurulması, Hükümleri ve İşin Düzenlenmesi", Yargıtay'ın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi Semineri 2016, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 191 vd.; KOÇYİĞİT, İlker/YEŞİLKAYA, İzzet, Ticari Davalarda İş Uyuşmazlıklarında Tüketici Mahkemelerinde Dava Şartı Arabuluculuk Uygulamaları, Adalet Yayınevi, Ankara 2020, s. 170-171; ÖZKARACA, Ercüment/ÜNAL, Canan, "Dava Şartı Olarak Arabuluculuk Hükümlerinin Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu Açısından Uygulanması", Sicil İş Hukuku Dergisi, S. 42, 2019, s. 21; BÖRÜ, Levent/KOÇYİĞİT, İlker, Ticari Dava, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2021, s. 41-42; KAR, Bektaş, İş Yargılaması Usulü, 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2021, s. 280-283; ÖZKARACA, Genel Görüşme, s. 372; KÖME AKPULAT, Ayşe, İş Mahkemelerinde Yargılamanın Özellikleri, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 135-140; EKMEKÇİ, Ömer/ÖZEKES, Muhammet/ATALI, Murat/SEVEN, Vural, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk, 2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 202-203.

Belirtilen gerekçelere ilave olarak rekabet etmeme borcunun geçerliliği için sözleşmenin belirli şekillerde feshedilmemiş olması gibi iş hukukunu ilgilendiren birçok uyuşmazlığın bulunması, iş sözleşmesi bittikten sonra imzalanan ibranameler (TBK m. 420) ve sözleşme sonrası sır saklama yükümlülüğünün ihlali halinde iş mahkemeleri görevliken, rekabet etmeme borcunun ihlali halinde asliye ticaret mahkemelerinin görevli kabul edilmesinin doğru olmadığı, rekabet yasağına aykırılık sebebiyle açılan davalarda iş sözleşmesinin devamı veya sona ermesine bağlı olarak görevli mahkemenin farklı olduğunun kabulünün çelişki oluşturduğu, rekabet yasağı kavramının iş mahkemeleri tarafından da isabetli bir şekilde değerlendirilebileceği de ifade edilmiştir⁵⁸.

Bu görüşte olan yazarlardan *Kar*, 7036 sayılı İşMK ile bu tartışmaların artık son bulacağı düşüncesindedir⁵⁹.

b. Asliye Ticaret Mahkemelerinin Görevli Olduğu Görüşü

Öğretide bir başka görüş, rekabet yasağı sözleşmesinin taraflar arasında bir iş ilişkisi kurmadığı gibi uyuşmazlığın doğduğu tarihte kişinin işçi sıfatını taşımadığı, rekabet yasağı sözleşmelerinin iş sözleşmelerinden tamamen bağımsız ve “*müstakil sözleşme*” olduğu, İşMK’nin genel gerekçesi ile 5. maddesinin gerekçesi incelendiğinde, kanun koyucunun 6102 sayılı TTK m. 4/1-c veya 5/1’i bertaraf etmek istediği şeklinde bir sonuç çıkarılmadığı, İşMK m. 5/1’in aksine bir hüküm olarak değerlendirilemeyeceği, rekabet yasağı sözleşmesinin öz ticaret hayatına mahsus ve kişinin ekonomik özgürlüğü ve ticaret hayatına katılması ile ilgili bir konu olduğu gerekçeleriyle görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemeleri olduğu yönündedir⁶⁰. Bu yazarlardan bazılarının olması

⁵⁸ Bkz. bir önceki dipnotta adı geçen yazarlar. *Akyığıt*, iş sözleşmesi kurulurken veya devam ederken getirilen rekabet yasağı sözleşmelerinde iş mahkemelerinin, iş sözleşmesi sona erdikten sonra imzalanan sözleşmelerin ise ticaret mahkemelerinde görüleceği düşüncesindedir (AKYIĞIT, Ercan, İş Hukuku, 2. Baskı, Seçkin, Ankara 2021, s. 325).

⁵⁹ KAR, s. 283.

⁶⁰ SOYER, Polat, “Yeni” İş Mahkemeleri Kanunu Karşısında Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme Sorunu”, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi, C. 15, S. 60, 2018, s. 1265 vd.; MUTLAY/IŞIK, s. 586; ZENGİN, s. 805-809; KORTAŞ, Arda, Hizmet Sözleşmelerinde Rekabet Yasağı Sözleşmesi, Seçkin, Ankara 2021, s. 106; ayrıca bkz. TAŞDELEN, Nihat, Ticari Uyuşmazlıkların Çözümünde Alternatif Bir Çözüm Yolu Olarak Arabuluculuk, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2021, s. 323. Bazı eserlerde, 7036 sayılı Kanun’a ilişkin özel bir değerlendirme yapılmaksızın görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemesi oldu-

gereken hukuk bakımından düzenlemeyi isabetli bulmadığını belirtmek gerekir⁶¹.

D. İnceleme, Değerlendirme ve Kanaat

TTK m. 4/1-c hükmünde TBK'nin rekabet yasağına ilişkin 444-447. maddelerinde öngörülen hususlardan doğan hukuk davalarının ticari dava olacağı öngörülmüş ve aynı Kanun'un m. 5/1 düzenlemesinde, aksine hüküm bulunmadıkça tüm ticari davaların asliye ticaret mahkemesinde görüleceği ifade edilmiştir. Rekabet yasağı sözleşmelerinin, TTK m. 4/1-c'nin kapsamına girdiğinde şüphe yoktur. İşMK m. 5/1-a'da ise, "hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına" iş mahkemelerince bakılacağı belirtilmiştir. O halde hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan uyuşmazlığın İşMK m. 5/1-a'nın kapsamına girip girmediğinin belirlenmesi bakımından şu iki soruya olumlu cevap verilmesi gerekir:

1) Rekabet yasağına dayanan uyuşmazlık, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden doğan bir uyuşmazlık niteliğinde midir?

2) Uyuşmazlığın bir tarafı hizmet sözleşmelerine tâbi işçi ve diğer tarafı işveren midir?

Aşağıda evvela bu iki sorunun cevabı aranmıştır. Bu iki soruya olumlu cevap verilirse, sonraki aşamada TTK m. 5/1 ve İşMK m. 5/1-a'da yer alan düzenlemelerden hangisine öncelik verileceğinin belirlenmesi gerekir. İşMK m. 5/1-a'nın bu sözleşmeleri kapsamadığı sonucuna varılırsa zaten incelemeye devam edilmesinin bir gereği yoktur.

ğu ifade edilmektedir: KAYA, Arslan (ÜLGEN, Hüseyin/HELVACI, Mehmet/NOMER ERTAN, N. Fusun), Ticari İşletme Hukuku, 6. Baskı, İstanbul 2019, 130; POROY, Reha/YASAMAN, Hamdi, Ticari İşletme Hukuku, 18. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019, s. 133.

⁶¹ Asliye ticaret mahkemelerinin görevli olacağını ifade etmekle birlikte bunun yerine olmadığı yönünde bkz. ŞENER, Oruç Hami, Ticari Uyuşmazlıklarda Ticaret Mahkemelerinin Görev Alanı ve Yetki Sözleşmesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, s. 87-98. Dava koşulları ve incelemenin TBK m. 444 vd.'ndaki kurallar ile iş hukuku ilkelere göre yapılacağı gerekçesiyle, bu uyuşmazlıkları en iyi çözecek mahkemenin iş mahkemesi olduğu, ancak aynı konuda bir işyeri açılıp faaliyete geçme şeklinde bir eylemin söz konusu olduğu hallerde, konunun haksız rekabetle bağlantılarının ortaya çıkabileceği ve bu tür bir davanın ticari dava olarak görülmesinin mantıklı olabileceği yönünde bkz. BOZKURT, Tamer, Ticari İşletme Hukuku, 3. Baskı, Legem Yayıncılık, Ankara 2019, s. 248-249; ayrıca bkz. ARKAN, s. 109.

1.Hizmet ve Rekabet Yasağı Sözleşmesi Arasındaki İlişki: “Yan Edim Yükümlülüğü”

Hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan uyumsuzluklarda görevli mahkemenin belirlenmesine ilişkin görüşlerin gerekçelerine bakıldığında, sözleşme sonrası rekabet yasağı sözleşmeleri ile hizmet sözleşmesi arasındaki ilişkinin hukuki niteliği (rekabet yasağı sözleşmelerinin hizmet sözleşmesine mi dayandığı, yoksa ondan bağımsız, müstakil bir sözleşmemi olduğu) konusunda görüş ayrılıkları bulunduğu görülmektedir. Esasen bu nokta İşMK m. 5/1/a'nın da uygulama alanının belirlenmesi bakımından çözülmesi gereken en önemli problemdir. Çünkü hükümde “iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden doğan uyumsuzluk”ların madde kapsamında olacağı ifade edilmiştir.

Rekabet yasağı sözleşmeleri, sadece TBK m. 444 vd.'nda yer alan hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasakları ile sınırlı değildir. Dayandığı hukuki sebebe göre kanundan veya sözleşmeden doğan çok sayıda rekabet yasağı sözleşmesi bulunmaktadır⁶². Kanundan doğan rekabet yasağına TBK m. 396/3 örnek gösterilebilir. Bu hükümde sadakat borcunun bir görünümü olarak işçinin hizmet ilişkisi devam ettiği sürece, kendi işvereni ile rekabete girişmeyeceği öngörülmüştür. Bunun yanı sıra özel hukukta geçerli olan irade özerkliği ve sözleşmenin içeriğini düzenleme özgürlüğü uyarınca, taraflar TBK m. 27/1 ve Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 23 sınırları içerisinde kanunda düzenlenmemiş rekabet yasağı sözleşmeleri de yapabilir⁶³. Son halde söz konusu rekabet yasakları sözleşmeden doğar.

Sözleşmeden doğan rekabet yasakları, bir başka sözleşme ile (satış, kira, hizmet vs.) bağlantılı olarak veya bağımsız bir sözleşme şeklinde imzalanabilir⁶⁴. Aralarında herhangi bir sözleşme ilişkisi bulunmayan iki rakip arasında imzalanan rekabet yasağı sözleşmeleri, başka bir sözleşme ile bağlantılı olarak imzalanmadıklarından “asli rekabet yasağı sözleş-

⁶² AYHAN/ÇAĞLAR/ÖZDAMAR, s. 71, dipnot 114.

⁶³ RÄBER, N 24-26; YAVUZ, Cevdet/ACAR, Faruk/ÖZEN, Burak, Türk Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), 15. Bası, Beta, İstanbul 2018, s. 485; KUTTLER, Alfred, Vertragliche Konkurrenzverbote, Helbing&Lichtenhahn, Basel 1955, s. 47.

⁶⁴ AYİTER, Nuşin, “Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Fer'i Rekabet Memnuiyeti Mukavelesi”, Ahmet Esat Arsebük'ün Aziz Hatırasına Armağan, Güzel İstanbul Matbaası, Ankara 1958, s. 463; BİLGE, Necip, Borçlar Hukuku, Özel Borç Münasebetleri, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara 1971, s. 238.

meleri (*Konkurrenzhauptverträge*)” olarak anılır⁶⁵. Örneğin kartel sözleşmeleri, asli rekabet yasağı sözleşmeleri mahiyetindedir⁶⁶. Buna karşılık başka bir sözleşmeye bağlı olarak akdedilenler ise “*yan rekabet yasağı sözleşmeleri*” veya “*rekabet yasağı klozu*” (*Konkurrenznebenverträge, Konkurrenznebenabreden, Konkurrenzverbotsklauseln*) şeklinde adlandırılır⁶⁷. İşletme devirleri sonrası için karşılaştırılan rekabet yasağı sözleşmeleri son hale örnek olarak verilebilir⁶⁸.

Türk hukukunda TBK m. 444 vd. hükümlerinde öngörülen rekabet yasağı sözleşmelerinin hizmet sözleşmesinden bağımsız, müstakil bir sözleşme olduğu hem öğretilerde ileri sürülmekte hem de mahkeme kararlarında benzer ifadelerle yer verilmektedir. Hatta eski tarihli bir İsviçre Federal Mahkemesi kararında da bu sözleşmelerin iş sözleşmesinin bir parçası olmadığı, kendine özgü (*suigeneris*) sözleşmeler olduğu ifade edilmiştir⁶⁹. Ancak tespit edebildiğimiz yeni tarihli yayınlarda hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı sözleşmelerinin, bağımsız rekabet yasağı sözleşmesi niteliğinde olmadığı kabul edilmektedir. Gerçekten de hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı sözleşmeleri *bağımsız değil; yan rekabet yasağı sözleşmesi mahiyetindedir*⁷⁰.

⁶⁵ HEEB, David, *Dasarbeitsvertragliche Konkurrenzverbotnach Art. 340-340c OR, EineUntersuchungüberSinnundGehaltdesnachvertraglichenKonkurrenzverbotesunterBerücksichtigungvonAbgrenzungsfragenund der Durchsetzungeines Unterlassungsanspruchsnach der ZPO*, StämpfliVerlag AG, Bern 2016, s. 24; RÄBER, N 30; COTTI, Lukas, *Dasvertragliche Konkurrenzverbot, Voraussetzungen, Wirkungen, Schranken*, Universitätsverlag Freiburg, Schweiz 2001, N 56; BECKER, Hermann, *Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Band VI: Obligationenrecht, II. Abteilung: Die einzelnen Vertragsverhältnisse (Art. 184-551 OR)*, StämpfliVerlag, Bern 1934, Art. 340 N 1.

⁶⁶ AYİTER, s. 463; BECKER, Art. 340 OR N 1.

⁶⁷ HEEB, s. 20; COTTI, N 55.

⁶⁸ HEEB, s. 20 vd.

⁶⁹ BGE 78 II 230 ff. (235), E. 2b.

⁷⁰ HEEB, s. 20 vd., 37; HAEFLIGER, s. 12; MILANI, OFK, Art. 340 OR N 1; Yan anlaşma (Nebenabrede) şeklindeki nitelendirme için bkz. REHBINDER/STÖCKLI, Art. 340 OR N 1; STAEHELIN, Art. 340 OR N 3; EREN, Fikret, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2017, s. 567: “*Rekabet yasağı anlaşması ya mevcut bir hizmet sözleşmesiyle ilgili olarak ya da yeni bir hizmet sözleşmesiyle birlikte aynı anda yapılır. Bu son halde rekabet yasağı hizmet sözleşmesine bir hüküm olarak konulur. Ancak, ne zaman ve nasıl yapılırsa yapılırsa, rekabet yasağı anlaşması, bağımsız değil, daima hizmet sözleşmesine bağlı bir anlaşmadır*”.

Hizmet sözleşmesi ile rekabet yasağı arasındaki hukuki ilişkinin tespiti bakımından öncelikle borç ilişkisinden doğan yükümlülüklerin hatırlanmasında fayda vardır. Borç ilişkisinden doğan yükümlülükler, “edim yükümlülükleri” ve “yan yükümlülükler” olmak üzere ikiye ayrılır. Edim yükümlülükleri de “asli edim yükümlülükleri” ve “yan edim yükümlülükleri” şeklinde iki alt başlıkta incelenir. Asli edim yükümlülükleri, sözleşmenin tipini belirleyen edimdir ve yan edim yükümlülüklerinden bağımsız olarak dava edilebilir⁷¹. Yan edim yükümlülükleri ise, sözleşmenin tipini belirlemeyip asli edimin amaca uygun bir şekilde ifasına hizmet eder⁷². Yan edim yükümlülükleri kanundan, tarafların iradesinden ve dürüstlük kuralından doğabilir⁷³. Bu bağlamda asli edim yükümlülükleri yanında taraflar yapmak istedikleri sözleşmenin içeriğine irade özerkliği ilkesi çerçevesinde bazı yan edim yükümlülükleri de ekleyebilir⁷⁴. Bu durumda asli ve yan edim yükümlülükleri birlikte sözleşmenin içeriğini oluşturur⁷⁵. Yan edim yükümlülükleri, bağlı nitelikte olsa da ayrı bir edim yükümlülüğüdür ve bunun sonucu olarak asli edim yükümlülüklerinden müstakil olarak ifası dava edilebilir⁷⁶. Yan yükümlülüklerin ihlali halinde ise, sadece ihlalden doğan zararın tazmini talep edilebilir, edimin ifası talep edilemez⁷⁷. Bu açıdan yan yükümlülükler ile yan edim yükümlülükleri birbirinden ayrılır.

Rekabet yasağı sözleşmeleri, hizmet sözleşmesinin içeriğine dâhil olan yan edim yükümlülüğü (*Nebenleistungspflicht*) mahiyetindedir⁷⁸ ve bu yönden hizmet sözleşmesinin bir parçasını (*Bestandteiles Arbeitsvert-*

⁷¹ EREN, Fikret, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 21. Baskı, Yetkin, Ankara 2017, s. 31-32.

⁷² AYDINLI, İbrahim, İşverenin Sosyal Temas ve İş İlişkisinden Doğan Edimden Bağımsız Koruma Yükümlülükleri ve Sonuçları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, s. 60.

⁷³ EREN, Genel, s. 34 vd.

⁷⁴ EREN, Genel, s. 36.

⁷⁵ EREN, Genel, s. 30; LARENZ, Karl, Lehrbuchdes Schuldrechts Band I: Allgemeiner Teil, 14. Aufl., C.H.BECK., München 1987, s. 8.

⁷⁶ EREN, Genel, s. 33. RÄBER, N 43; AYDINLI, s. 66.

⁷⁷ EREN, Genel, s. 37.

⁷⁸ RÄBER, N 42-44; AYDINLI, s. 62; EREN, Genel, s. 36; ayrıca bkz. ve karşı. UŞAN, Fatih, İş Hukukunda İş Sırrının Korunması (Sır Saklama ve Rekabet Yasağı), Seçkin, Ankara 2003, s. 65.

rages) oluşturur⁷⁹. Nitekim TBK m. 446/3'ün işverenin belirli şartlar altında yasağa aykırı davranışa son verilmesini isteyebileceği yönündeki hükmü de, rekabet etmeme yükümlülüğünün yan yükümlülük değil; yan edim yükümlülüğü olduğunu göstermektedir⁸⁰. Zira işçi bu halde ceza koşulu ve doğabilecek ek zararların ödenmesi dışında, rekabet teşkil eden fiili durdurmaya zorlanabilir⁸¹. Görüldüğü üzere, bağımsız bir rekabet yasağı sözleşmesinde asli edim niteliğindeki rekabet etmeme yükümlülüğü, hizmet sözleşmesinde tarafların iradesine bağlı olarak yan edim yükümlülüğü niteliğini kazanmaktadır⁸². Belirtilen sebeplerle rekabet yasağına ilişkin bir uyuşmazlık, iş ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklardandır⁸³.

İki sözleşme arasında yakın ve karşılıklı bir ilişki bulunmaktadır. Öncelikle rekabet yasağı sözleşmesinin konusu, işçinin hizmet sözleşmesinin bitiminden sonra işverene rekabet oluşturan davranışlarının engellenmesidir ve bu sayede sözleşmesinin sona ermesinden sonraki dönem için işverenin menfaatleri korunmuş olur. Dolayısıyla hizmet sözleşmesi ile rekabet yasağı sözleşmeleri arasında, hizmet ediminin gereği gibi ifasını sağlamak amacı yönünden bir ilgi bulunur. Nitekim

⁷⁹ HEEB, s. 20; HAEFLIGER, s. 12; PORTMANN, Wolfgang/RUDOLPH, Roger, Basler Kommentar Obligationenrecht I, 7. Aufl., Hrsg: WIDMER LÜCHINGER, Corinne/OSER, David, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2020, Art. 340 N 1.

⁸⁰ Bazı yazarlar, yan yükümlülük kavramını, yan yükümlülük ve yan edim yükümlülüğü kavramlarını ifade etmeye geniş anlamda kullanmaktadır (Bu konuda bkz. EREN, Genel, s. 33, dipnot 14) . Ancak bu çalışmada ikisi arasında ayırım yapılmış ve rekabet yasağından doğan yükümlülüğün teknik anlamıyla yan edim yükümlülüğü olduğu sonucuna varılmıştır. Kanaatimizin oluşmasında önemli bir etken de TBK m. 446/3'te işverene tanınan yasağa aykırı davranışa son verilmesini isteme hakkı olmuştur. Bununla birlikte TBK m. 446/3'ün karşıt kanıtından rekabet yasağı sözleşmesinden doğan yükümlülüğün teknik anlamda yan yükümlülük olduğu da düşünülebilir. Ancak bu konuda yaşanacak muhtemel bir görüş ayrılığı, varılan sonuca etkili değildir. Çünkü bu halde de rekabet etmeme yükümlülüğü iş sözleşmesinin içeriğine dahil kabul edilecektir, nitekim yan yükümlülükler de borç ilişkisinden doğan yükümlülük mahiyetindedir (Yan yükümlülükler hakkında bkz. EREN, Genel, s. 37 vd.; FURRER, Andreas/MÜLLER-CHEN, Markus/ÇETİNER, Bilgehan, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2021, s. 24-25).

⁸¹ Bu hususta bkz. MÜLLER, Roland/ZÜND, David, "Die Durchsetzung von Konkurrenzverboten im Arbeitsrecht", Aktuelle Juristische Praxis, 2012/12, s. 1784.

⁸² Bkz. ve karşı. AYDINLI, s. 62. Bir sözleşmede yan edim olan bir yükümlülük başka bir sözleşmede asli edim olabilir (EREN, Genel, s. 33).

⁸³ HAEFLIGER, s. 83; HEEB, s. 37.

TBK m. 444 vd. hükümleri, hizmet sözleşmesi ile bağlantılı olarak imzalanarak rekabet yasağı sözleşmelerine uygulanır⁸⁴.

Hizmet sözleşmesinin müstakbel tarafları, hizmet sözleşmesini yapmadan evvel eğer bir rekabet yasağı sözleşmesi akdederse, bu sözleşme prensip olarak TBK m. 444 vd. hükümlerine tâbi olmaz⁸⁵. Bu anlamda ancak bir hizmet sözleşmesi ile bağlantılı olarak akdedilmiş ise (*örneğin hizmet sözleşmesi kurulurken veya onun devamında*) söz konusu rekabet yasağı sözleşmesine TBK m. 444 vd. hükümleri uygulanır. Nitekim öğretide haklı olarak TBK hükümlerinin, sadece hizmet sözleşmeleri için yapılan rekabet yasağı sözleşmelerine uygulanacağı; satış, kira gibi sözleşmeler ile birlikte akdedilen diğer yan rekabet yasağı sözleşmelerine veya bağımsız nitelikteki rekabet yasağı sözleşmelerine kıyasen uygulanamayacağı da ifade edilmektedir⁸⁶. Zira TBK m. 444 vd. hükümleri ile amaçlan işçi- işveren arasındaki ekonomik ve sosyal eşitsizlik ile bağımlılık ilişkisi sebebiyle zayıf konumda olan işçinin, işverene karşı korunmasıdır⁸⁷. Böyle bir durumun olmadığı hallerde, bu hükümlerin uygulanma alanının genişletilmesi mümkün değildir⁸⁸. Aynı gerekçeyle iş sözleşmesi sona erdikten sonra yapılan rekabet yasağı sözleşmeleri de ilke olarak bu kapsamda değerlendirilmez⁸⁹. Çünkü bu anda işçi ile işveren arasındaki bağımlılık ilişkisi ortadan kalkmaktadır⁹⁰. Bu aşama-

⁸⁴ MILANI, Art. 340 N 1; NEERACHER, s. 9; BİLGE, s. 238; AYİTER, s. 465.

⁸⁵ UŞAN, s. 55. Ancak iki sözleşme arasında zamansal ve maddi açıdan bir bağlantı kuruluyorsa kanuna karşı hile esasları bakımından değerlendirme yapılacağı hakkında bkz. NEERACHER, s. 10.

⁸⁶ RÄBER, N 98; ABEGG, Andreas, Präjudizienbuch OR, Die Rechtsprechung des Bundesgerichts (1875-2015), 9. Aufl., Hrsg: GAUCH, Peter/AEPLI, Viktor/STÖCKLI, Hubert, Schulthess Juristische Medien, Zürich 2016, Vorb. Art. 340-340c, N 2; BİLGE, s. 238; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 485; HAEFLIGER, s. 12; STREIFF, Ullin/VON KAENEL, Adrian/RUDOLPH, Roger Arbeitsvertrag, Praxiskommentarzu Art. 319-362 OR, 7. Aufl., Schulthess Juristische Medien, Zürich 2012, Art. 340 N 2.

⁸⁷ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 485.

⁸⁸ Ancak istisnaen benzer bir bağımlılık ilişkisinin bulunduğu hallerde, kanuni düzenlemelerin kıyasen uygulanacağı kabul edilmektedir (RÄBER, N 99; NEERACHER, s. 16; COTTI, s. 831 vd.).

⁸⁹ ABEGG, Vorb. Art. 340-340c, N 2; AYİTER, s. 463-464; UŞAN, s. 55; TAŞDELEN, s. 321. İsvBK m. 341 hükmünün rekabet yasağı sözleşmelerine uygulanıp uygulanmayacağı hakkındaki tartışmalar için bkz. NEERACHER, s. 11 vd.

⁹⁰ AYİTER, s. 463-464; BECKER, Art. 340 OR N 1.

dan sonra artık genel hükümlerin sağladığı koruma ile⁹¹ varsa o rekabet yasağına özgü özel düzenlemeler devreye girer.

Yukarıda belirtilenlere ilave olarak, rekabet yasağı ile hizmet sözleşmesi arasındaki yakın ilişkinin TBK'de de yansımaları bulunmaktadır. Bir defa rekabet yasağı sözleşmesi, hizmet ilişkisinin işçiye belirli konularda bilgi edinme imkânı sağlaması halinde geçerlidir (TBK m. 444/2). Ayrıca iş sözleşmesinin, haklı bir sebep olmaksızın işveren tarafından veya işverene yüklenebilen bir nedenle işçi tarafından feshedilmesi hâlinde, rekabet yasağının sona ereceği öngörülmüştür (TBK m. 447/2). Dolayısıyla iş sözleşmesinin fesih gerekçesine bağlı olarak mevcut bir rekabet yasağı sözleşmesi ortadan kalkabilir; burada rekabet yasağı sözleşmesinin kaderi hizmet sözleşmesinin feshi nedenine bağlanmıştır. Rekabet yasağı sözleşmesinin geçersiz olması, duruma göre TBK m. 27/2'nin uygulanması ve hizmet sözleşmesinin tamamının bâtil sayılmasına da yol açabilir⁹². Ayrıca hizmet sözleşmesinin bitiminden sonra hüküm ve sonuç doğurması da, rekabet yasağı sözleşmesi ile hizmet sözleşmesi arasında bir bağlantı olduğunu göstermektedir. Sistematik açıdan da rekabet yasağı sözleşmelerinin hizmet sözleşmesine ilişkin hükümler arasında düzenlenmesi bahsedilen yakınlığı teyit etmektedir.

TBK m. 444 vd. hükümlerinde düzenlenen rekabet yasağı sözleşmesi, iş sözleşmesi devam ederken değil; sona erdikten sonra hüküm ve sonuçlarını doğurur. Bu kural, görevli mahkemenin ticaret mahkemesi olduğunu ileri süren yazarlar bakımından bir gerekçe olarak ileri sürülmekte; bu özelliği sebebiyle rekabet yasağı sözleşmesinin hizmet sözleşmesine bağlı olmadığı sonucuna varılmaktadır. Söz konusu gerekçeye katılmak mümkün değildir; çünkü hizmet sözleşmesinin sonrasında hüküm ve sonuç doğurması, rekabet yasağı sözleşmesinin hizmet sözleşmesine bağlı olmadığı anlamına gelmez. Rekabet yasağı sözleşmeleri, ana sözleşmeden daha uzun sürse de bu onların bağlı karakterine halel getirmez⁹³. Nitekim sözleşmeye dayanan rekabet yasakları, tarafların ihtiyaçlarına göre sözleşme görüşmelerine tekabül eden dönemde (*vorvertragliche Konkurrenzverbote*), sözleşme döneminde (*vertragsparallele Konkurrenzverbote*) veya sözleşme sonrası dönemde hüküm ve sonuç

⁹¹ BECKER, Art. 340 OR N 1; BİLGE, s. 238.

⁹² AYİTER, s. 467; HAEFLIGER, s. 42.

⁹³ RÄBER, N 31, dipnot 34.

doğuracak şekilde düzenlenebilir (*nachvertragliche Konkurrenzverbote*)⁹⁴. Rekabet yasağı sözleşmeleri, TBK m. 444 vd.'nda işverenin ihtiyaçlarına cevap vermesi bakımından sözleşme sonrasında hüküm ve sonuç doğuracak şekilde düzenlenmiştir. Zira sözleşme devam ederken işçi zaten rekabet yasağına tâbidir (TBK m. 396/3). Hüküm ve sonuç doğurma anının tamamen taraf ihtiyaçları sebebiyle hizmet sözleşmesinin bitimi olarak belirlenmiş olması, rekabet yasağı sözleşmelerinin bir yan rekabet yasağı sözleşmesi olduğu ve hizmet sözleşmesine bağlı olduğu sonucunu değiştirmez.

TBK m. 396'da "*özen ve sadakat borcu*" kenar başlığı altında yer alan yükümlülüklerin iş sözleşmesinin kanundan doğan içeriğine, bir adım ötede iş sözleşmesinin içeriğine dâhil olduğuna şüphe yoktur. Bu noktada düzenlemenin dördüncü fıkrası bizim açımızdan önem taşımaktadır. Dördüncü fıkra "*sır saklama yükümlülüğünün*" hizmet sözleşmesinin bitiminden itibaren de devam edeceği bir hali düzenlemektedir. Mezkûr hüküm, kanundan doğan bir yükümlülüğün, sözleşmenin bitiminden sonraki dönemde de devam ettiğini göstermektedir. Sözleşmenin bitiminden sonra anılan hükme dayalı olarak açılan davada, uyuşmazlığın nasıl ki iş sözleşmesinden doğduğu kabul ediliyorsa, rekabet yasağı sözleşmesinden doğan uyuşmazlığın da aynı mahiyette görülmesi gerekir. Tıpkı TBK m. 396/4'te bizzat kanun koyucu tarafından sözleşme sonrası döneme de sâri olacak şekilde düzenlenen sır saklama yükümlülüğü gibi, sözleşme sonrası dönemde hüküm ve sonuç doğurması veya yükümlülüğün hizmet sözleşmesinden sonra yerine getirilmesi rekabet yasağı sözleşmesinin hizmet sözleşmesinin içeriğinden kaynaklanmadığı şeklinde yorumlanamaz. TBK m. 396/4, buna yasal bir örnektir.

Rekabet yasağı sözleşmeleri, iş sözleşmesine bir hüküm olarak da eklenebilir; ayrı olarak da düzenlenebilir; ancak bu durum sözleşmenin hukuki niteliğine, onun bağlı karakterine etki etmez. Çünkü TBK m. 19/1 gereğince bir sözleşmenin türünün belirlenmesinde, tarafların yanlışlıkla veya gerçek amaçlarını gizlemek için kullandıkları sözcüklere bakılmaksızın, gerçek ve ortak iradeleri esas alınır. Dolayısıyla hukuki sonuçları itibarıyla sözleşme sonrası rekabet yasağına denk gelen şartlar da rekabet yasağı sözleşmesi olarak değerlendirilir ve TBK m. 444 vd. hükümlerine tâbi olur.

⁹⁴ RÄBER, N 35-38; COTTI, N 65-68.

Geldiğimiz noktada hizmet sözleşmesi ile rekabet yasağı sözleşmeleri arasında birçok yönden yakın bağlantı bulunduğu, rekabet yasağı sözleşmesinin hizmet sözleşmesi bakımından “*yan edim yükümlülüğü*” niteliğinde ve hizmet sözleşmesinin içeriğine dâhil olduğu, dolayısıyla bu yasağın ihlali sebebiyle ortaya çıkacak uyuşmazlıkların “*iş ilişkisi sebebiyle iş sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar*” arasında mütalaa edilerek bu yönden İşMK m. 5/1-a’nın kapsamına gireceği sonucuna varılmıştır.

2. Rekabet Yasağı Sözleşmesinin Tarafları: “İşçi-İşveren”

Öğretide İşMK m. 5/1-a’nın uygulanabilmesi için kişinin uyuşmazlığın doğduğu anda işçi sıfatına tâbi olması gerektiği⁹⁵, TBK m. 444-447 hükümleri arasında düzenlenen rekabet yasağı sözleşmelerinin, iş sözleşmesi sona erdikten sonra hüküm ve sonuçlarını doğurduğu, uyuşmazlığın çıktığı tarihte yasağı ihlal eden kişinin işçi sıfatı olmadığı için İşMK m. 5/1-a’nın anılan sözleşmeler hakkında uygulanamayacağı ifade edilmektedir. Hüküm ve sonuçlarını doğurmasından bağımsız olarak yukarıda izah edildiği üzere, bir sözleşmenin TBK m. 444 vd. hükümlerine tâbi olması için iş ilişkisi sebebiyle akdedilmesi gerekir; çünkü ilgili hükümlerde yer alan koruyucu düzenlemelerin amacı zayıf konumda bulunan “*işçi*”yi korumaktır. Yine yukarıda belirtildiği gibi işçi sıfatının sona erdiği veya henüz başlamadığı zamanda yapılan rekabet yasağı sözleşmeleri hakkında söz konusu hükümlerin uygulanmasına zaten imkân yoktur. Dolayısıyla TBK m. 444 vd.’nda yer alan rekabet yasağı sözleşmesinin tarafları işçi ve işverendir; aksi halde anılan hükümlerin olayda uygulanma imkânı yoktur. İşçi-işveren gibi bağımlılık ilişkisinin bulunmadığı hallerde yapılacak sözleşmeler varsa haklarındaki özel hükümlere, aksi halde genel hükümlere⁹⁶ tâbidir⁹⁷. Bu durumda görevli mahkeme, kurulan sözleşmenin hukuki niteliği ve taraflarına göre, ilgili mevzuat uyarınca belirlenir.

Rekabet yasağı sözleşmelerine ilişkin hükümler, istisnaları ile birlikte değerlendirildiğinde işçinin bağımlılık konumunun başladığı ve devam ettiği zamanda, bu bağlamda genellikle iş sözleşmesinin kurulduğu ve devam ettiği sırada kurulan sözleşmeler bakımından uygulanır. Dolayısıyla sözleşmenin kurulduğu anda, sözleşmenin bir tarafını hiz-

⁹⁵ MUTLAY/IŞIK, s. 586.

⁹⁶ UŞAN, s. 55.

⁹⁷ İstisnaen benzer bağımlılık ilişkisinin bulunduğu hallerde, bu kanuni düzenlemelerin kıyasen uygulanacağı yönünde görüşlerin de bulunduğunu tekrar hatırlatmak isteriz (RÄBER, N 99; NEERACHER, s. 16; COTTI, s. 831 vd.).

met sözleşmesine dayalı olarak çalışan işçi oluşturmakta, diğer tarafta da hizmet sözleşmesinin öteki tarafı olan işveren bulunmaktadır. Rekabet yasağı, hizmet sözleşmesinde yer alan ve sözleşmeye dayanan bir yan edim yükümlülüğü niteliğindedir. İşçilik sıfatını, prensip olarak iş (hizmet) sözleşmesi ile çalışan kişiler haizdir⁹⁸; o halde onun bir parçasını teşkil eden rekabet yasağı sözleşmesinin tarafı da işçidir. Rekabet yasağı sözleşmesinin daha sonra hüküm ve sonuç doğurması sebebiyle, bu sözleşmelerin “iş ilişkisinin sonraki etkileri (*dieNachwirkungendes Arbeitsverhältnisses*)” kapsamında değerlendirildiği görülmektedir⁹⁹. Bu kabul dahi taraflar arasında bir iş ilişkisinin bulunduğunu, tarafların işçi-işveren sıfatını taşıdığını göstermektedir.

Rekabet yasağı sözleşmelerinin hizmet sözleşmesinin bitiminden itibaren hüküm ve sonuç doğuracak olması, anılan sözleşmenin tüm yönleriyle bu tarihte değerlendirileceği veya öncesinde rekabet yasağı sözleşmesinin hiç mevcut olmadığı anlamına gelmez. Bilindiği üzere sözleşmeler; “kurucu unsurlar, geçerlilik unsurları ve etkinlik unsurları”ndan oluşur¹⁰⁰. Tarafların birbirine uygun ve karşılıklı irade beyanları kurucu unsurdur; istisnaen mahkeme kararı, resmi memurun işleme katılması, eşyanın teslimi de kurucu unsur olarak kanunla aranmış olabilir¹⁰¹. Sözleşmenin kurucu unsurlarının mevcudiyeti, sözleşmenin kurulması sonucunu doğurur; ancak sözleşmenin geçerliliği başkaca unsurların da varlığını gerektirebilir. Bu bağlamda ehliyet, şekil şartına ve emredici hükümlere uyma sözleşmenin geçerlilik unsurları olarak karşımıza çıkar¹⁰². Etkinlik unsurları veya diğer adıyla tamamlayıcı unsurlar ise, hukukî işlemin hüküm ve sonuç doğurmasını sağlayan ilave unsurlardır¹⁰³. Etkinlik unsurları, sözleşmenin meydana gelmesi için değil, meydana gelmiş bir sözleşmenin istenen hukuki sonuçları doğurması

⁹⁸ SÜZEK, Sarper, İş Hukuku, Beta, 20. Baskı, İstanbul 2020, 133.

⁹⁹ ÖZKARACA/ÖZKAN KOÇ, s. 99.

¹⁰⁰ Bkz. KAŞAK, Fahri Erdem, “Roma Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak Türk Hukukunda Şart (Koşul, *Conditio*)”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 10, S. 2, 2019, s. 549 vd.

¹⁰¹ Örnekler için bkz. KAŞAK, s. 549; EREN, Genel, s. 202.

¹⁰² Örnekler için bkz. KAŞAK, s. 550; EREN, Genel, s. 202.

¹⁰³ KAŞAK, s. 550; SİRMEN, A. Lâle: Türk Özel Hukukunda Şart, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 1992, s. 15-16.

için gerekli olan unsurlardır¹⁰⁴. Etkinlik unsurlarının eksikliği, sözleşmenin varlık kazanmasını değil, sadece hukuki etki doğurmasını engeller; anılan unsurların eksik olduğu dönemde sözleşme yine vardır, kurulmuştur¹⁰⁵. Etkinlik unsurları da ölüm, doğum, hastalık, belli bir sürenin geçmesi, insan filli veya bir irade beyanı şeklinde karşımıza çıkabilir¹⁰⁶.

Rekabet yasağı sözleşmesi yapabilmesi için işçinin fiil ehliyetine sahip olması gerekir (TBK m. 444/1). İşçinin fiil ehliyetine sahip olup olmadığı sözleşmenin hüküm ve sonuç doğurduğu ana göre değil; yapıldığı ana göre belirlenir ve fiil ehliyetinin eksikliğinin sonucu butlandır¹⁰⁷. Nitekim 818 sayılı BK m. 348/3'te bu husus açıkça hükme bağlanmış ve *"işçi, akdın yapıldığı zamanda reşit değil ise rekabet memnuiyetine dair olan şart batıldır"* denilmiştir. Fiil ehliyetinin sonradan kazanılması ve işleme icazet verilmesi ile bâtil olan rekabet yasağı sözleşmesine geçerlilik kazandırılmaz¹⁰⁸. Fiil ehliyetinin sonradan kaybedilmesi de rekabet yasağı sözleşmesinin geçersizliği sonucunu doğurmaz¹⁰⁹. Hizmet sözleşmesinin sona ermesi, işçinin rekabet etmeme borcunun doğması bakımından bir etkinlik unsurudur; iş sözleşmesinin bitimine kadar rekabet yasağı sözleşmesinin hükümleri askıdadır. Rekabet yasağı sözleşmesi, daha önceki bir vakitte kurulmuştur ve hukuk dünyasında mevcuttur; ancak hizmet sözleşmesinin sona ermesiyle birlikte hüküm ve sonuçlarını doğuracaktır. Belirtmek gerekir ki, rekabet yasağı sözleşmesinin mevcudiyeti, iş sözleşmesi sona ermeden önce iş sözleşmesi bakımından bazı hukuki sonuçlar da doğurur. Örneğin; işverenin rekabet yasağı hakkındaki sözleşmenin bâtil olduğunu bilseydi hizmet sözleşmesini yapmayacağı açıkça anlaşılırsa, işveren hizmet sözleşmesinin tamamının bâtil olduğunu ileri sürebilir (TBK m. 27/2)¹¹⁰.

¹⁰⁴ SİRMEN, s. 15; AKİPEK, Şebnem, "Tamamlayıcı Olgunun Hukukî İşleme Etkisi", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 44, S. 1, 1995, s. 278.

¹⁰⁵ SİRMEN, s. 16; KAŞAK, s. 550; AKİPEK, s. 279.

¹⁰⁶ SİRMEN, s. 16.

¹⁰⁷ RÄBER, N 370 vd.; MILANI, OFK, Art. 340 OR N 4; BİLGE, s. 239. Sözleşmenin yapıldığı sırada işçinin fiil ehliyetine sahip olmaması halinde sözleşmenin geçersiz olacağı yönünde bkz. SÜZEK, İş Hukuku, s. 349; ÇELİK/CANİKLİOĞLU/CANBOLAT, s. 327; KORTAŞ, s. 22 vd.; UŞAN, Fatih/ERDOĞAN, Canan, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku, Seçkin, Ankara 2020, s. 122.

¹⁰⁸ RÄBER, N 379; ÇELİK/CANİKLİOĞLU/CANBOLAT, s. 327; KORTAŞ, s. 23.

¹⁰⁹ RÄBER, N 379.

¹¹⁰ AYİTER, s. 467; HAEFLIGER, s. 42.

Yukarıdaki açıklamalardan anlaşıldığı üzere, TBK m. 444 vd. hükümlerine göre akdedilen rekabet yasağı sözleşmeleri, iş ilişkisinin devam ettiği bir dönemde kurulur ve sözleşmenin bir tarafında hizmet sözleşmesine tâbi işçi, diğer tarafında işveren bulunur. Nitekim TBK m. 444 vd. hükümleri incelendiğinde “eski işçi” veya “eski işveren” ifadelerinin değil, doğrudan doğruya “işçi” ve “işveren” ifadelerinin kullanılması da varılan sonucu desteklemektedir. Oysaki TBK m. 426/3’te “Hizmet belgesinin zamanında verilmemesinden veya belgede doğru olmayan bilgiler bulunmasından zarar gören işçi veya işçiyi işe alan yeni işveren, eski işverenden tazminat isteyebilir” şeklinde ifadelerle yer verilmiştir. Yargıtay 11. HD.’nin bir kararı da sözleşme sonrası dönemi de kapsayan rekabet yasağı sözleşmesinin tarafının işçi olduğunu kabul ettiği şeklinde yorumlanmaya müsaittir¹¹¹.

İşMK m. 5’in uygulanabilmesi için kişinin *uyuşmazlığın doğduğu anda* işçi sıfatına sahip olması gerektiği¹¹² ifade edilmektedir. Davanın açıldığı tarihte, hizmet sözleşmesine tâbi bir işçi ile işvereni arasında akdedilmiş, iş sözleşmesinin parçası niteliğinde olan; ancak hüküm ve sonuçlarını iş sözleşmesinden sonra doğuran bir rekabet yasağı sözleşmesi vardır. Bundan doğan uyuşmazlıklar İşMK m. 5/1-a’da aranan şartları sağlamaktadır. İşMK m. 5/1-a’da iş sözleşmesinin devam etmesi veya sona ermiş olmasına göre bir ayırım yapılmamıştır¹¹³. Bir an için aksi düşünülecek olursa, hizmet sözleşmesi sonrası sır saklama yükümlülüğünden (TBK m. 396/4) doğan davalarda, uyuşmazlık sözleşmenin bitiminden sonra ortaya çıktığı için, bunun iş mahkemelerinin görev alanına girmediğinin kabul edilmesi gerekir. Benzer şekilde TBK m. 420’de düzenlenen ibranamelerin de iş sözleşmeleri sona erdikten sonra imzalanmasına rağmen anılan sözleşmeler bakımından da iş mahkemelerinin görevli olduğuna ve bunun tartışma konusu yapılmadığına işaret edilmektedir¹¹⁴.

¹¹¹ “...davaya dayanak alınan taahhüdün işçi ile işveren arasında düzenlenmiş olduğu ve hem işverene çalıştığı süreyi hem de işten ayrıldıktan sonraki dönemi kapsadığı görülmektedir”. Bkz. Y. 11. HD., E. 2016/3381, K. 2017/6936, T. 6.12.2017 (Karararama, ET. 30.09.2021).

¹¹² MUTLAY/IŞIK, s. 586.

¹¹³ Bkz. KÖME AKPULAT, s. 138.

¹¹⁴ ÖZKARACA/ÖZKAN KOÇ, s. 100; BAYCIK, s. 194.

3. Özel-Genel/Önceki-Sonraki Kanun İlkelerinin Uygulanmasına Gerek Olmadığı

Öğretide TTK m. 4/1-c ve 5/1 ile İşMK m. 5/1-a arasındaki ilişki, önceki kanun-sonraki kanun ve özel kanun-genel kanun ilişkisine dair ilkeler açısından da ele alınmaktadır. Belirtilen ilkeler, iki farklı kanun hükmünün aynı hukuki meseleyi düzenlemesi, bir başka anlatımla belirli bir meseleye uygulanabilir gözükken en az iki kanun hükmünün bulunması ve bu iki hükmün de farklı hukuki sonuçlar öngörmesi halinde işlev görür ve bu durumlarda esas itibarıyla bir kanun hükmünün uygulanması engellenerek normlar arasındaki çelişki giderilir¹¹⁵. Anılan sebeple eğer rekabet yasası sözleşmesinin İşMK m. 5/1-a kapsamına girmediği düşünülüyorsa, “sonraki kanun önceki kanunu” veya “özel kanun genel kanunu” ilga eder şeklindeki kuralların olayda uygulanma olanağı olmayacaktır. Zira bu halde aynı konuya uygulanacak iki hüküm bulunmayacaktır. Ancak yukarıda rekabet yasası sözleşmelerinin iş sözleşmesinin içeriğine dâhil olduğu ve taraflarının işçi ve işveren sıfatını taşıdığı sonucuna varıldığından, önümüzde aynı hukuki meseleyi düzenleyen, iki ayrı kanun hükmü bulunmaktadır ve hangi hükümlere öncelik tanınması gerektiği sorununun da çözülmesi gerekir.

TTK m. 4/1-c’de TBK’nin “rekabet yasasına ilişkin 444 ve 447.” maddelerinde öngörülen hususlardan doğan hukuk davalarının ticari dava olacağı öngörülmüş¹¹⁶ ve aynı Kanun’un 5. maddesinde “aksine hüküm bulunmadıkça” tüm ticari davaların asliye ticaret mahkemesinde görüleceği hükme bağlanmıştır. TTK m. 5/1’de aksine hükümler saklı tutulduğundan, ticari davaların asliye ticaret mahkemelerinden başka mahkemelerde görülmesi kanun koyucu tarafından kabul edilmiştir¹¹⁷. Esasen

¹¹⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. CAN, Mehmet Çelebi/KAŞAK, Fahri Erdem, “Ticari Borçlara Kefalet Halinde Teselsül Karinesinin (TTK m. 7), Müteselsil Kefil Sifatının El Yazısıyla Belirlenmesini Arayan TBK m. 583 Hükmü Karşısında Uygulanabilirliği”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 15, S. 162, 2020, s. 271 vd.; HAUSHEER Heinz/JAUN, Manuel, Die Einleitungsartikeldes ZGB, Stämpflis Handkommentar, Art. 1-10 ZGB, Stämpfli Verlag AG, Bern 2003, Art. 1 N 247-249.

¹¹⁶ Bu düzenleme bakımından eleştirel yönde bkz. EMİNOĞLU, Cafer (ERDOĞAN, Ersin), Ticari Uyuşmazlıklarda İhtiyari ve Dava Şartı (Zorunlu) Arabuluculuk, Adalet Yayınevi, Ankara 2020, s. 403. TTK m. 4 düzenlemesi ile öngörülen sisteme eleştirel yönde bkz. KIRCA, İsmail, Nispi Ticari Davaya Dair, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 33, S. 1, 2017, s. 55 vd.

¹¹⁷ Bkz. KAYIHAN, Şaban, Ticari İşletme Hukuku, Seçkin, 6. Baskı, Ankara 2019, s. 139.

bugün Türk hukukunda “*asliye ticaret mahkemesinde görülmeyen ticari davalar*” bulunmaktadır. Örneğin; 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu’ndan¹¹⁸ (SMK) doğan davalar ile herhangi bir ticari işletmeyi ilgilendirmesi kaydıyla FSEK’ten doğan davalar ticari davadır; ancak açık kanuni düzenlemeler sebebiyle (FSEK m. 76, SMK m. 156) bunlar fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesinde görülür. Hatta SMK m. 156/1’de fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesi kurulmamış olan yerlerde bu mahkemenin görev alanına giren dava ve işlere, asliye ticaret değil; asliye hukuk mahkemesince bakılacağı öngörülmüştür. Buna ilave olarak TTK m. 4 uyarınca ticari dava sayılan bir davanın taraflarından birinin tüketici olduğu hallerde, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK)¹¹⁹ m. 83/2 ve m. 73/1 uyarınca davanın tüketici mahkemesinde görülmesi gerekeceği kabul edilmektedir¹²⁰. Nispi ticari davalar bakımından da benzer durumlara rastlanmaktadır. Örneğin; her iki tarafın ticari işletmesini ilgilendirse ve bu sebeple nispi ticari dava olarak kabul edilse dahi, kira sözleşmesinden doğan ve HMK m. 4/1-a kapsamında kalan uyuşmazlıklarda sulh hukuk mahkemelerinin görevli olduğu yönünde içtihatlar bulunmaktadır¹²¹. Dolayısıyla uygulamada asliye ticaret mahkemesinde görülmeyen ticari davalar bulunmakta ve örneğin tüketici mahkemeleri önlerindeki uyuşmazlığa ticari hükümleri uygulayarak yargılamayı devam ettirmektedir.

Tekrar inceleme konusuna dönülürse TTK m. 5/1’de yer alan “*ak-sine hüküm bulunmadıkça*” ifadesi sebebiyle esasen kanun normları ara-

¹¹⁸ RG. 29944/10.1.2017

¹¹⁹ RG. 28835/28.11.2013.

¹²⁰ BOZER, Ali/GÖLE, Celal, Ticari İşletme Hukuku, 7. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2021, s. 191; KAYAR, İsmail, Ticari İşletme Hukuku, Seçkin, 11. Baskı, Ankara 2018, s. 123-124; KAYIHAN, s. 140. Bu kabul ve ileri sürülen eleştiriler için bkz. ARKAN, s. 119.

¹²¹ Y. 20. HD., E. 2015/14389, K. 2015/12507, T. 10.12.2015: “*Somut olayda davalı şirket ve davacı şirket arasında iş makinası kiralama sözleşmesi imzalanmış, kira bedellerinin ödenmemesi sebebiyle davacı şirketçe ilamsız icra takibi yapılmış, davalı şirket tarafından takibe itiraz edilmiş ve davacı şirketçe itirazın iptali davası açılmıştır. Taraflar arasındaki uyuşmazlığın 12.09.2013 tarihli iş makinesi kiralama sözleşmesinden kaynaklandığı açıktır. Bu durumda, uyuşmazlığın sulh hukuk mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir*”; Y. 17. HD., E. 2013/18628, K. 2014/1801, T. 13.02.2014: “*...kira sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda TTK.’nun 5. maddesinin uygulanma imkanı bulunmamaktadır. Buna göre kira sözleşmesi hükümlerine göre çözümlenecek olan uyuşmazlığın Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp, sonuçlandırılması gerekmektedir*” (karararama, ET.12.08.2021).

sındaki çelişkinin bizzat kanun koyucu tarafından giderildiği görülmektedir. TTK m. 5/1'de ticari davaların asliye ticaret mahkemelerinde görülmesi kural kabul edilmişse de söz konusu davaların görev yönünden başka mahkemelerde görülebileceği ihtimali de öngörülmüş, madde buna göre formüle edilmiş ve aksi yöndeki hükümler saklı tutulmuştur¹²². İşMK m. 5/1-a'nın gerekçesinde de “böylece iş mahkemeleri, işçi ve işveren arasındaki tüm ihtilafları çözmekle görevlendirilerek tam bir ihtisas mahkemesi olarak kabul edilmektedir. Bu yaklaşımla, işçi ve işveren arasında iş ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda istikrarlı kararların verilmesi sağlanacak, uzmanlık sebebiyle kısa sürede daha güvenilir sonuçlar elde edilecek ve yargı yoluna başvuranların hakları daha iyi korunacaktır” denilmekle, ticari nitelikte olsun veya olmasın, bir ayırım yapılmaksızın tüm işçi ve işveren uyuşmazlıklarının iş mahkemelerinde görülmesinin arzu edildiği açıkça anlaşılmaktadır. Hatta bu hususta 5521 sayılı eİşMK'ye göre iş mahkemelerinin görev alanı genişletilerek daha kararlı bir tutum sergilenmiştir.

Varılan sonuç itibarıyla TBK m. 444 vd. hükümlerinde yer alan rekabet yasağı davalarına iş mahkemeleri bakmakla görevlidir. Mahkemelerin görevleri kanunla belirlenir (HMK m. 1) ve görev kamu düzenindedir (HMK m. 1/1, c. 1). Görev kuralları, kıyas veya yorum yoluyla genişletilemez¹²³. Bu sebeple İşMK m. 5/1-a'nın lafzı ve gerekçesinde yer alan açıklamalar ile TTK m. 5/1'de yer alan “aksine hüküm olmadıkça” ifadesinin görmezden gelinmesi, kanunilik ilkesine aykırı olur. Görev kurallarının kanunla belirleneceği ilkesi, Anayasa ile teminat altına alınan doğal hâkim ilkesinin bir teminatıdır ve görev kurallarının yorum yoluyla esnetilmesi bahsedilen ilkeyi zedeler¹²⁴.

Son olarak kanun koyucunun tercihinin Alman İş Mahkemeleri Kanunu'nda (*Arbeitsgerichtsgesetz*), iş ilişkisinin sonraki etkisiyle ilgili uyuşmazlıkların iş mahkemelerinde görüleceğine dair açık düzenleme ile de uyumlu olduğunu belirtmek gerekir (§ 2/1/3-c). Zira anılan hüküm sebebiyle sözleşmenin sona ermesinden sonraki rekabet yasağı ile ilgili uyuşmazlıklar, Alman hukukunda iş mahkemelerinde görülmektedir¹²⁵.

¹²² Bu hususta bkz. ÇAĞA, Tahir, “Özel Hüküm Genel Hükümü Daima Bertaraf Eder mi?”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 1991/3, s. 368.

¹²³ YILMAZ, Ejder, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Cilt 1 (1-70), 3. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 41.

¹²⁴ YILMAZ, s. 38.

¹²⁵ Bu konuda bkz. ÖZKARACA/ÖZKAN KOÇ, s. 99.

4. Mahkemelerin Uzmanlık Alanlarının Etkisi

Öğretide yazarların görüşlerine gerekçe olarak iş mahkemelerinin ve ticaret mahkemelerinin rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan uyumsuzluklarda uzman olduklarının çeşitli yönlerden ifade edildiği görülmektedir. Gerçekten de rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan uyumsuzlukların belirli yönlerden ticaret mahkemeleri, buna karşılık belirli yönlerden iş mahkemeleri tarafından daha iyi değerlendirileceği düşünülebilir.

Örneğin; TBK m. 444'te rekabet teşkil eden fiiller arasında "*rakip işletmeyle başka türden bir menfaat ilişkisine girmekten kaçınma*" zikredilmiştir ve öğretide bu hale örnek olarak genellikle bir şirkete ortak olmak veya bir şirkette yönetim kadrosunda yer almak gösterilmektedir¹²⁶. Bu yönden hükmün isabetli şekilde yorumlanabilmesi için ticaret şirketlerinde ve adi şirketlerde yönetim esaslarının, pay sahibi ve ortakların konumunun, yönetime müdahale imkânlarının doğru bir şekilde ortaya konulması ve işçinin faaliyetinin buna göre değerlendirilmesi gerekir. Burada işçinin çalışma ve sözleşme özgürlüğünü düzenleyen kanun hükümleri ile rekabet yasağı sözleşmelerinin işçi lehine ve dar yorumlanması gerektiği kuralı da dikkate alındığında¹²⁷ konunun ticaret mahkemeleri tarafından daha isabetli şekilde değerlendirileceği açıktır.

Rekabet yasağı kaydı, ancak hizmet ilişkisi işçiye müşteri çevresi veya üretim sırları ya da işverenin yaptığı işler hakkında bilgi edinme imkânı sağlıyorsa ve aynı zamanda bu bilgilerin kullanılması, işverenin önemli bir zararına sebep olacak nitelikteyse geçerlidir. Bu şartların belirlenmesinde önem taşıyan üretim ve işle ilgili bilgilerin "*sır*" niteliği taşıyıp taşımadığı¹²⁸ veya bu niteliği sonradan kaybedip etmediği ve bu anlamda rekabet yasağı sözleşmesinin devam edip etmeyeceği (TTK m. 447/1), ticari sırların belirlenmesi¹²⁹, TTK m. 445/1 anlamında özel durumun olup olmadığının değerlendirilmesinde üst düzey yönetici kavra-

¹²⁶ Konu hakkında görüş ayrılıkları mevcuttur, bkz. KESER, Hakan, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Rekabet Yasağı", Sicil İş Hukuku Dergisi, Y. 6, S. 24, Aralık 2011, s. 97; TAŞKENT/KABAKÇI, s. 24; AYİTER, s. 471.

¹²⁷ SÜZEK, İş Hukuku, Bs. 349; ayrıca bkz. TAŞKENT/KABAKÇI, s. 23; SCHWAI-BOLD, Matthias, KurzkomentarObligationenrecht, 1. Aufl.,Hrsg: HONSELL, Heinrich, HelbingLichtenhahnVerlag, Basel 2014, Art. 340 N 3.

¹²⁸ TBK m. 444/2'de geçen üretim sırları ve işle ilgili bilgilerin sır niteliği taşıması gerektiği yönüne bkz. SÜZEK, İş Hukuku, s. 350.

¹²⁹ ÇELİK/CANİKLİOĞLU/CANBOLAT, s. 328.

mının belirlenmesi¹³⁰, işverenin önemli bir zarara uğrayıp uğramadığının tespitinde önem taşıyan “işverenin rekabet gücünde geriye gidiş”¹³¹ gibi durumların oluşup oluşmadığı, şirketler topluluğuna dâhil bir şirkette çalışan işçi ile kararlaştırılan rekabet yasağı sözleşmesinin kapsamı¹³² ticaret mahkemelerince değerlendirilebilecek hususlardandır. Ancak iş sözleşmesi devam ederken söz konusu olan rekabet yasağı ihlalleri sebebiyle iş mahkemelerinin de bu alanların çoğunda uzmanlaştığı inkâr edilemez. Ayrıca iş sırrı, işçinin rekabet yasağı konularında iş hukukunda uzman bilim insanları tarafından yazılan değerli eserlerin de göz ardı edilmemesi gerekir.

Taraflar arasında bir hizmet sözleşmesinin bulunup bulunmadığı, işçi-işveren sıfatının tespiti, işverenin rekabet yasağının devamında bir yararının kalmadığının belirlenmesinde (TBK m. 447/1) kullanılan bir ölçüt olan işyerinin farklı bir bölgeye taşınması olgusunda “işyeri” kavramının açıklığa kavuşturulması, rekabet yasağına ilişkin kanuni düzenlemelerin ve sözleşme hükümlerinin işçi lehine olacak şekilde yorumlanması¹³³, hizmet sözleşmesinin haklı sebeple feshi hususlarının tespiti de iş mahkemeleri tarafından daha isabetli şekilde belirlenecek konulardır.

Bundan başka, eski işverenin zarara uğramasına neden olan ihlal, TTK m. 56 vd. hükümleri doğrultusunda aynı zamanda işçinin yanında çalıştığı işverenin bir haksız rekabet oluşturan fiili olarak değerlendirildiği takdirde, tazmin için eski işçinin yanında, yeni işverene de başvurulması mümkündür (TBK m.51)¹³⁴; bu durumda sorumluluk müteselsil

¹³⁰ MOLLAMAHMUTOĞLU/ASTARLI/BAYSAL, s. 155.

¹³¹ İşçinin edindiği bilgileri kullanılmasının, işverenin önemli bir zararına sebep olacak nitelikte olup olmadığının tespitinde yararlanılacak ölçütler hakkında bkz. TAŞKENT/KABAKÇI, s.27; SÜZEK, İş Hukuku, s.351; ÇELİK/ CANIKLIOĞLU/CANBOLAT, 329.

¹³² TAŞKENT/KABAKÇI, s. 26.

¹³³ SÜZEK, İş Hukuku, s. 349

¹³⁴ TAŞKENT/KABAKÇI, s. 38; SÜZEK, İş Hukuku, s. 355. “Davaya konu somut olayda, davalı şirkete isnat edilen maddi eylem, 6102 S. TTK’nın 54 vd. maddeleri kapsamında yer alan haksız rekabet kurallarının, davacıların eski işçileri olan diğer davalılara isnat olunan eylemin ise 6098 S. TBK’nın 445 vd. da düzenlenen rekabet yasağı kurallarının uygulanmasını gerekli kılmaktadır. Ticaret mahkemelerinin görev kurallarını düzenleyen 6102 S. TTK’nın 4/1 (a) ve (c) maddesi uyarınca her iki eylem de mutlak ticari davalardan olup, tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın ticaret mahkemelerinde görülüp sonuçlandırılacak eylemlerden olduğu halde, mahkemece yanlış gerekçeyle görevsizlik kararı verilmesi

olur¹³⁵. Şüphesiz bu iki davanın birlikte görülmesi de faydalı olur. Anılan durum asliye ticaret mahkemelerinin görevli olmasını haklı gösterir. Buna karşılık, sözleşme öncesinde olduğu gibi, sözleşme sonrasında söz konusu olacak rekabet yasağı ihlalleri bakımından görevli mahkemenin iş mahkemesi olması, uygulama birliğinin ve bu kapsamda hukuki belirliliğin sağlanmasına hizmet edecektir¹³⁶. Bu son hal de iş mahkemelerinin görevli olmasına haklı gerekçe oluşturur.

Mahkemelerin uzmanlık alanı ile ilgili olarak yukarıda belirtilen hususlar dikkate alındığında, rekabet yasağından doğan uyuşmazlıklara belirli yönlerden iş mahkemelerinin belirli yönlerden ise asliye ticaret mahkemelerinin bakmasının daha faydalı olacağı düşünülebilir. Ancak ileri sürülen gerekçeler daha ziyade olması gereken hukuk ve kanunlaştırma faaliyetleri bakımından fayda sağlar. Kanun koyucu, işçi ve işverenin taraf olduğu uyuşmazlıkların, bu uyuşmazlıklar için kurulan mahkemelerde görülmesini arzu etmektedir. Anılan eğilim olması gereken hukuk bakımından isabetli bulunmayabilir. Bununla birlikte olması gereken hukuk ile olan hukuk arasına çizginin çekilmesi gerekir. Aksi yöndeki bir yaklaşım, mahkemelerin “yorum” şapkası altında yasama yetkisini kullanması anlamına gelir ve güçler ayrılığı ilkesine aykırılık teşkil eder. Ayrıca olması gereken hukukun tesisini sağlamak için, olan hukuku doğru yorumlamak ve uygulamak gerekir.

III. REKABET YASAĞI SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARDA DAVA ŞARTI ARABULUCULUK

Arabuluculuk; Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu (HUAK) m. 2/1-a’ya göre uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyari olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Arabuluculuk esas itibarıyla ihtiyari bir uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak Türk hukukuna girmişse de, daha sonra bazı davalar bakımından, arabulucuya başvurmak dava şartı haline getirilmiştir. Mevcut yasal düzenlemelerde, İşMK m. 3, TKHK m. 73/A ve TTK m. 5/A’da öngörülen şartları taşıyan davaların açılmasından evvel arabulucuya başvurulması gerekir. Aksi halde açılan dava, dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddedilir (HUAK m. 18/A).

doğru görülmeyip hükmün davacılar yararına bozulması gerekmiştir”. Bkz. Y. 11. HD., E. 2015/15715, K. 2016/150, T. 12.1.2016 (Kazancı, ET. 28.09.2021).

¹³⁵ SÜZEK, İş Hukuku, s. 355.

¹³⁶ Bu konuda bkz. 7036 sayılı İşMK m. 5 gerekçesi.

İş ve ticari dava şartı arabuluculuk uygulaması, özellikle arabulucunun yapılan başvuruyu sonuçlandırma süresi (İşMK m. 3/10, TTK m. 5/A/2), arabuluculuk görüşmelerine katılabilecek kişiler (İşMK m. 3/18), Bakanlık bütçesinden arabulucuya yapılacak ödeme bakımından farklılıklar gösterir. Bu sebeple rekabet yasağı sözleşmesinden doğan davalar bakımından yapılacak dava şartı arabuluculuk başvurularının hangi kapsamda kaldığının belirlenmesi uygulanacak kanun hükümlerinin tespiti bakımından pratik bir önemi haizdir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, TTK m. 4/1-c’de rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hakkında açılacak davaların ticari dava olacağı ifade edilmiş ve m. 5’te de ticari davaların prensip olarak asliye ticaret mahkemelerinde görüleceği hükme bağlanmıştır. İşMK m. 5/1-a, görevli mahkeme bakımından TTK m. 5/1’ya istisna getirirse de, bu hükmün TTK m. 4/1-c’yi açıkça ilga ettiği şeklinde bir peşin yargıya varılması mümkün değildir¹³⁷. Çünkü her ne kadar İşMK m. 5/1-a, TTK m. 5/1 açısından aksine hüküm niteliğinde ise de; ticari dava olmaya bağlanan tek sonuç görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemesi olması değildir¹³⁸. Davanın ticari dava vasfı ortadan kalkmayınca, ticari dava olmaya bağlanan diğer sonuçların da olayda uygulanma imkânı bulup bulmayacağına ortaya konulması gerekir ki; bunlardan biri dava şartı arabuluculuğa ilişkin TTK m. 5/A hükmüdür.

Dava şartı arabuluculuk uygulamasının ticari davalar bakımından da uygulanmasına yasal zemin oluşturan bu hüküm, 7155 sayılı “Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun”¹³⁹ m. 20 ile TTK’ye eklenmiştir. TTK m. 5/A’da

¹³⁷ Bu açıdan bazı BAM kararlarında kullanılan “7036 sayılı kanun, yeni ve özel kanun olarak 6102 sayılı TTK’dan sonra yürürlüğe girmiş ve TTK’nın 4/1-c maddesindeki düzenlemenin uygulanma imkânını ortadan kaldırmıştır (İst. BAM13. HD, E. 2021/282, K. 2021/416, 25/03/2021)” veya “7036 sayılı yasa, 6102 sayılı TTK’ dan sonra yürürlüğe girmiş ve TTK’nın 4/1-c maddesindeki düzenlemeyi değiştirmiştir (İst. BAM 32. HD, E. 2020/1232, K. 2021/1033, 24/06/2021) şeklindeki sonuca, salt görevli mahkemenin değişmesinden dolayı, varmak aceleci bir tutumdur.

¹³⁸ Bu kapsamda akla gelen diğer husus TTK m. 4/2’de hükme bağlanan yargılama usulüne ilişkin hükmüdür. Ancak bu çalışmada konu, sadece görevli mahkeme ve dava şartı arabuluculuk bakımından incelenmiştir. Ticari davaya bağlanan tüm sonuçların ortadan kalkması ve bu sebeple TTK m. 4/1-c’nin zımnen ilga edildiği sonucuna varılması, diğer yönlerden de incelemeyi gerektirmektedir. Yaptığımız çalışmanın kapsamı ise bu genellemeyi yapacak genişlikte değildir.

¹³⁹ RG. 30630/19.12.2018.

ticari davalar bakımından “konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır” şeklinde bir düzenleme yapılmıştır. İşMK m. 3/1’de, “kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır” denilmiştir. TBK m. 444 vd. hükümlerine göre cezai şart ve tazminat alacağının talep edilmesi halinde, her iki hükme göre de uyuşmazlık dava şartı arabuluculuğa tâbi olacaktır. Çünkü yukarıda rekabet yasağı sözleşmesinin hizmet sözleşmesi bakımından bir yan edim yükümlülüğü olduğu ve hizmet sözleşmesinin içeriğine dâhil olduğu sonucuna varıldığından, tazminat ve cezai şart alacağının bireysel iş sözleşmesine dayandığı rahatlıkla söylenebilir¹⁴⁰. Benzer şekilde anılan dava bir ticari davaya vücut verecek; bir alacak ve tazminat talebi söz konusu olduğundan ticari dava şartı arabuluculuk hükümlerinin de uygulama alanına girecektir.

Dava şartı arabuluculuk bakımından konu her iki hükmün de uygulama alanına girmekte ve bu sorunu gidermeye yönelik bir kanun hükmü (“aksine hüküm olmadıkça”, “...hükümleri uygulanmaz” gibi), TTK m. 5/1’den farklı olarak burada bulunmamaktadır. Tıpkı görevli mahkemenin belirlenmesinde de olduğu gibi, rekabet yasağından doğan uyuşmazlıkların iş dava şartına mı, yoksa ticari dava şartına mı tâbi olduğu konusunda öğretide görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bir görüş iş dava şartına tâbi olacağı yönündeyken¹⁴¹; diğer görüş ticari dava şartına tâbi olacağı şeklindedir¹⁴².

TTK m. 5/A’da konusu alacak ve tazminat talebi olan “tüm ticari davalar” arabuluculuğa tâbi tutulmuştur ve bu düzenleme sonraki tarihidir. Oysa İşMK m. 3 hükmünde iş sözleşmeleri özelinde düzenleme yapılmıştır ve bahsedilen düzenleme ticari davalardan rekabet yasağı

¹⁴⁰ Aynı yönde bkz. ÖZKARACA/ÜNAL, s. 21; İş Mahkemeleri Kanunu henüz tasarı halindeyken ileri sürülen aksi görüş için bkz. SARIKAYA, s. 1124, dipnot 10. Hizmet sözleşmesinden doğan alacak ve tazminat taleplerinin İşMK m. 3/1’in kapsamına girdiği yönünde bkz. ÖZEKES, Muhammet/ATALI, Murat, “7036 Sayılı Yeni İş Mahkemeleri Kanunu Üzerine Eleştiri, Değerlendirme ve Öneriler”, Yeni İş Mahkemeleri Kanunu Üzerine” Toplantısı (23 Aralık 2017), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 95-96.

¹⁴¹ ÖZKARACA/ÜNAL, s. 21; ÖZEKES/ATALI/EKMEKÇİ/SEVEN, s. 207, karş. s. 305.

¹⁴² EMİNOĞLU (ERDOĞAN), s. 404; UYSAL TUNA, Büşra, İş Hukukunda Rekabet Yasağı Sözleşmeleri, Seçkin, Ankara 2019, s. 127; DOĞAN, Sevil, İşçinin Rekabet Yasağı İş Sırrının Korunması, 2. Baskı, Seçkin, Ankara 2019, s. 175.

sözleşmeleri olmak üzere yalnızca birine şamil olup önceki tarihlidir. TTK m. 5/A ile daha sonraki bir tarihte tüm ticari davaları kapsayacak şekilde bir düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemenin yürürlüğe girdiği sırada ticari dava sayılan rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan davalar, iş dava şartı arabuluculuk uygulamasına tâbidir. Şu halde ticari davalar bakımından daha genel bir düzenleme getiren TTK m. 5/A'nın amacına bakılmalı ve kanun koyucunun rekabet yasağı sözleşmelerini iş dava şartından çıkarma yönünde bir iradesinin olup olmadığı ortaya konulmalıdır.

İşMK m. 3/1 hükmünün gerekçesinde, *“Bu çerçevede 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen “Hizmet Sözleşmeleri” (genel hizmet sözleşmesi, pazarlamacılık sözleşmesi ve evde hizmet sözleşmesi) kapsamında kalan işçi ve işveren arasındaki alacak ve tazminat talepleri için de arabulucuya başvuru zorunluluğu bir dava şartı olarak kabul edildiğinden Kanun’un 5 inci maddesi bu tür uyuşmazlıkları iş mahkemelerinin görevine dâhil etmektedir”* denilmiştir. Gerekçede, kanun koyucunun aslında hizmet sözleşmelerinden (-dolayısıyla rekabet yasağı sözleşmelerinden-) doğan uyuşmazlıkları iş dava şartına tâbi kabul ettiği için söz konusu davaları iş mahkemelerinin görev alanına aldığı görülmektedir.

7155 sayılı Kanun’un genel gerekçesinde *“7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunuyla işçi ve işveren uyuşmazlıkları bakımından kabul edilen ve 1 Ocak 2018 tarihinden bugüne kadar uygulanan “dava şartı olarak arabuluculuk” kurumunun uygulamada sağladığı başarı ve fayda göz önünde bulundurularak bu kurumun ticari uyuşmazlıklara da teşmil edilmesi yönünde düzenlemeler yapılmaktadır”* ifadelerine yer verilmiştir. Görüldüğü üzere, TTK m. 5/A ile esasen arabuluculuk uygulamalarının genişletilmesi amaçlanmıştır. Bu sebeple zaten 01.01.2018 tarihinden beri (İşMK m. 38/3) iş dava şartı arabuluculuğuna tâbi tutulan ve hatta bu sebeple iş mahkemelerinin görev alanına taşındığı belirtilen rekabet yasağı sözleşmelerinin tekrar ticari dava şartına tâbi tutulması yönünde bir iradeye gerekçeden ulaşamamaktadır. Dolayısıyla rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan alacak ve tazminat talebine dayanan uyuşmazlıklar iş dava şartı kapsamında değerlendirilecektir. İşverenin rekabet yasağına aykırı davranışa son verilmesi talebi (TBK m. 446/3) ise bir tazminat veya alacağa ilişkin olmadığından dava şartı arabuluculuğa tâbi olmayacaktır¹⁴³.

SONUÇ

TBK m. 444-447 hükümleri arasında hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı sözleşmesi düzenlenmiştir. Bu sözleşmeler ile işçi belirli bir süre için, işverene karşı, sözleşmenin sona ermesinden sonra herhangi bir biçimde onunla rekabet etmekten kaçınmayı üstlenir. Uygulamada sıklıkla rastlanan bu sözleşmeler dolayısıyla çok sayıda uyuşmazlık yargı önüne taşınmakta; ancak bu uyuşmazlıklar bakımından görevli mahkemenin iş mahkemesi mi olduğu yoksa asliye ticaret mahkemesi mi olduğu konusunda hem öğretilerde hem de yargı kararlarında fikir ve içtihat ayrılıkları bulunmaktadır. 7036 sayılı İşMK m. 5/1-a'nın yürürlüğe girmesinden önce yargı kararlarındaki eğilim 6102 TTK m. 4/1-c ve 5/1 uyarınca görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemeleri olduğu yönündeydi. Ancak 7036 sayılı İşMK m. 5/1-a'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte Yargıtay 9. HD. istikrar kazanmış önceki içtihadından dönerek bu davalarda iş mahkemelerinin görevli olduğu yönünde karar vermiştir. Ayrıca İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13., 32. ve 43. Hukuk Daireleri ile bazı ilk derece mahkemelerinin kararları da bu doğrultuda olmuştur.

TTK m. 4/1-c'de TBK'nin rekabet yasağına ilişkin 444-447. maddelerinde öngörülen hususlardan doğan hukuk davalarının ticari dava olacağı öngörülmüş ve aynı Kanun'un 5/1 düzenlemesinde aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın tüm ticari davaların asliye ticaret mahkemesinde görüleceği ifade edilmiştir. Bu çerçevede hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı sözleşmelerinin, TTK m. 4/1-c kapsamına girdiğine şüphe yoktur. İşMK m. 5/1-a'da ise, hizmet sözleşmelerine tâbi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına iş mahkemelerince bakılacağı belirtilmiştir. Rekabet yasağı sözleşmelerinin İşMK m. 5/1-a'nın kapsamına girebilmesi için bundan doğan uyuşmazlığın "*iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden doğan bir uyuşmazlık*" olarak nitelendirilmesi ve taraflarının "*işçi ve işveren*" olması gerekir.

Rekabet yasağı sözleşmeleri, kanundan veya sözleşmeden doğabilir. Sözleşmeden doğanlar, bir başka sözleşme ile (satış, kira, hizmet vs.) bağlantılı olarak "*yan rekabet yasağı sözleşmesi*" veya bağımsız olarak "*asli rekabet yasağı sözleşmesi*" şeklinde imzalanabilir. Hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı sözleşmeleri bağımsız değil; yan rekabet yasağı sözleşmesi mahiyetindedir. Rekabet etmeme yükümlülüğü, hizmet sözleş-

mesinde yan edim yükümlülüğü niteliğindedir; hizmet sözleşmesinin içeriğine dâhildir ve onun bir parçasını oluşturur. Bu nedenle rekabet yasağından doğan bir uyumsuzluk, İŞMK m. 5/1-a anlamında “iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden doğan bir uyumsuzluk” şartını yerine getirir.

Rekabet yasağı sözleşmeleri ile hizmet sözleşmeleri arasında yakın ilişki bulunur. TBK m. 444 vd.’nda yer alan hükümler sadece bir hizmet sözleşmesi ile bağlantılı olarak imzalanan rekabet yasağı sözleşmelerine uygulanır. Satış, kira gibi diğer bir sözleşme ile bağlantılı olarak akdedilen veya bağımsız nitelikteki rekabet yasağı sözleşmelerine uygulanmaz. İki sözleşme arasındaki ilişkinin yakınlığı TBK m. 444 vd. hükümleri incelendiğinde, rekabet yasağı sözleşmelerinin geçerliliği, sona ermesi gibi çeşitli yönlerden de görülmektedir. Rekabet yasağı sözleşmesinin, hizmet sözleşmesinin bitmesinden sonra hüküm ve sonuç doğurması ile sistematik açıdan TBK’de hizmet sözleşmesi içerisinde yer alması da iki sözleşme arasındaki bağlantıyı ortaya koymaktadır.

Sözleşmeden doğan rekabet yasakları, tarafların ihtiyacına göre, başka bir sözleşme için yürütülen görüşmeler safhasına veya sözleşmenin devam ettiği süreye veyahut sözleşmenin sona ermesinden sonraki döneme ilişkin olabilir. İş sözleşmesi devam ederken zaten işçi rekabet yasağı altındadır. Bu sebeple TBK m. 444-447’de düzenlenen rekabet yasağı sözleşmeleri işverenin sözleşme sonrası menfaatlerini korumak amacıyla yapılır. Dolayısıyla hizmet sözleşmesinden sonra hüküm ve sonuç doğurması, onun hizmet sözleşmesine bağlı olmadığını göstermez, bu görüşe gerekçe olamaz. Aksi halde TBK m. 396/4’te öngörülen sözleşme sonrası sır saklama yükümlülüğünün de, sırf iş sözleşmesi sona erdiği dönemde ifa edilmesi gerektiği için iş sözleşmesinin içeriğine dâhil olmadığı kabulü gerekir.

Rekabet yasağı sözleşmenin kurulduğu anda, sözleşmenin bir tarafını hizmet sözleşmesine dayalı olarak çalışan işçi oluşturmakta, diğer tarafta da hizmet sözleşmesinin öteki tarafı olan işveren bulunmaktadır. Rekabet yasağı sözleşmesi, hizmet sözleşmesinin bir parçası olduğuna göre bu sonuca varılması gerekir. Rekabet yasağı sözleşmelerinin hizmet sözleşmesinin bitiminden itibaren hüküm ve sonuç doğuracak olması, anılan sözleşmenin tüm yönleriyle bu tarihte değerlendirileceği veya öncesinde rekabet yasağı sözleşmesinin hiç mevcut olmadığı anlamına da gelmez. Hizmet sözleşmesinin sona ermesi, işçinin rekabet etmeme borcunun doğması bakımından bir “etkinlik unsuru”dur. Rekabet yasağı sözleşmesi, daha önceki bir vakitte kurulmuştur; ancak hükümleri askı-

dadır. Dolayısıyla bu sözleşmeler İşMK m. 5/1-a'da aranan, tarafların işçi ve işveren olması şartını da sağlamaktadır.

Görüldüğü üzere, İşMK m. 5/1-a hizmet sözleşmesinden doğan rekabet yasağı sözleşmelerini kapsamına almaktadır. Bu yönüyle TTK m. 5/1 bakımından aksine hüküm niteliğindedir. Dolayısıyla TBK m. 444 vd.'nda düzenlenen rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan davaların iş mahkemelerinde görülmesi gerekir. Mahkemelerin uzmanlık alanlarına ilişkin olarak ileri sürülen gerekçeler bir taraftan iş mahkemelerinin, diğer taraftan asliye ticaret mahkemelerinin davaya bakmakla görevli olması gerektiğini haklı gösterecek mahiyettedir ve daha çok olması gereken hukuk bakımından kanunlaştırma faaliyetlerinde yararlı olacak niteliktedir. Dava şartı arabuluculuk bakımından da, rekabet yasağı sözleşmelerine dayanan tazminat ve alacak talepleri için iş dava şartı hükümlerinin (İşMK m. 3) uygulanması gerekir.

KAYNAKLAR

- ABEGG, Andreas, Präjudizienbuch OR, Die Rechtsprechung des Bundesgerichts (1875-2015), 9. Aufl., Hrsg: GAUCH, Peter/AEPLI, Viktor/STÖCKLI, Hubert, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich 2016.
- AKİPEK, Şebnem, "Tamamlayıcı Olgunun Hukukî İşleme Etkisi", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 44, S. 1, 1995, s. 270-271.
- AKYİĞİT, Ercan, İş Hukuku, Seçkin, Ankara 2021.
- ALPAGUT, Gülsevil, "İş İlişkinin Kurulması, Hükümleri ve İşin Düzenlenmesi", Yargıtay'ın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi 2014, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 1-79.
- ARKAN, Sabih, Ticari İşletme Hukuku, 25. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Yayınları, Ankara 2019.
- AYDINLI, İbrahim, İşverenin Sosyal Temas ve İş İlişkisinden Doğan Edimden Bağımsız Koruma Yükümlülükleri ve Sonuçları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004.
- AYHAN, Rıza/ÇAĞLAR, Hayrettin/ÖZDAMAR, Mehmet, Ticari İşletme Hukuku, 13. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2020.

- AYİTER, Nuşin, "Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Fer'i Rekabet Memnuiyeti Mukavelesi", Ahmet Esat Arsebük'ün Aziz Hatırasına Armağan, Güzel İstanbul Matbaası, Ankara 1958, s. 463-479.
- BASKAN, Ş. Esra, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Rekabet Yasası Sözleşmesi", Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 2, S. 2, 2012, s. 116-125.
- BAŞBUĞ, Aydın/YÜCEL BODUR, Mehtap, İş Hukuku, 5. Baskı, Beta, İstanbul 2018.
- BAŞTÜRK, Faruk, "Rekabet Yasası Sözleşmesinde Görevli Mahkemeye İlişkin Yargıtay Kararları Üzerine Bir İnceleme", Prof. Dr. Sarper Süzek'e Armağan, C. II, Beta, İstanbul 2011, s. 1539-1556.
- BAYCIK, Gaye, "İş İlişkinin Kurulması, Hükümleri ve İşin Düzenlenmesi", Yargıtay'ın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi Semineri 2016, s. 1-355.
- BECKER, Hermann, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Band VI: Obligationenrecht, II. Abteilung: Die einzelnen Vertragsverhältnisse (Art. 184-551 OR), Stämpfli Verlag, Bern 1934.
- BİLGE, Necip, Borçlar Hukuku, Özel Borç Münasebetleri, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara 1971.
- BİLGİLİ, Fatih/DEMİRKAPI, Ertan, Ticari İşletme Hukuku, Dora Yayınları, Bursa 2016.
- BOZER, Ali/GÖLE, Celal, Ticari İşletme Hukuku, 7. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2021.
- BOZKURT, Tamer, Ticari İşletme Hukuku, 3. Baskı, Legem Yayıncılık, Ankara 2019.
- BÖRÜ, Levent/KOÇYİĞİT, İlker, Ticari Dava, 1. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2013.
- BÖRÜ, Levent/KOÇYİĞİT, İlker, Ticari Dava, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2021.
- CAN, Mehmet Çelebi/KAŞAK, Fahri Erdem, "Ticari Borçlara Kefalet Halinde Teselsül Karinesinin (TTK m. 7), Müteselsil Kefil Sifatının El Yazısıyla Belirlenmesini Arayan TBK m. 583 Hükmü Karşısında Uygulanabilirliği", Terazi Hukuk Dergisi, C. 15, S. 162, 2020, s. 266-277.
- COTTI, Lukas, Das vertragliche Konkurrenzverbot, Voraussetzungen, Wirkungen, Schranken, Universitätsverlag Freiburg, Schweiz 2001.

- ÇAĞA, Tahir, "Özel Hüküm Genel Hükümü Daima Bertaraf Eder mi?" , Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 1991/3, s. 366-375.
- ÇELİK, Nuri/CANIKLIOĞLU, Nurşen/CANBOLAT, Talat, İş Hukuku Dersleri, 33. Baskı, Beta, İstanbul 2020.
- DELİDUMAN, Seyithan/ORUÇ, Yakup, "Ticari Davalar", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 18, S. 2, 2012, s. 99-110.
- DOĞAN, Sevil, İşçinin Rekabet Yasağı İş Sırrının Korunması, 2. Baskı, Seçkin, Ankara 2019.
- DOMANIÇ, Hayri, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Cilt: I, Fatih Gençlik Vakfı Matbaası, İstanbul 1988.
- EKMEKÇİ, Ömer, "Maddi İş Hukuku Yönünden 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu", Yeni İş Mahkemeleri Kanunu Üzerine, Editör: Ömer Ekmekçi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 5-38.
- EKMEKÇİ, Ömer/ÖZEKES, Muhammet/ATALI, Murat/SEVEN, Vural, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk, 2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019.
- EKMEKÇİ, Ömer/YİĞİT, Esra, Bireysel İş hukuku Dersleri, 2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020.
- EMİNOĞLU, Cafer/ERDOĞAN, Ersin, Ticari Uyuşmazlıklarda İhtiyari ve Dava Şartı (Zorunlu) Arabuluculuk, Adalet Yayınevi, Ankara 2020.
- EMMEL, Frank, Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Vertragsverhältnisse Teil 2: Arbeitsvertrag, Werkvertrag, Auftrag, GoA, Bürgschaft Art. 319-529 OR, 3. Aufl., Herausgeber: HUGUENIN, Claire/MÜLLER-CHEN, Markus, Verlag Schulthess Juristische Medien AG, Zürich 2016.
- EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2017 (Özel).
- EREN, Fikret, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 21. Baskı, Yetkin, Ankara 2017 (Genel).
- FURRER, Andreas/MÜLLER-CHEN, Markus/ÇETİNER, Bilgehan, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2021.
- HAEFLIGER, Arthur, Das Konkurrenzverbot im neuen schweizerischen Arbeitsvertragsrecht, Stämpfli Verlag, Bern 1974.

- HAUSHEER Heinz/JAUN, Manuel, Die Einleitungsartikel des ZGB, Stämpflis Handkommentar, Art. 1-10 ZGB, Stämpfli Verlag AG, Bern 2003.
- HEEB, David, Das arbeitsvertragliche Konkurrenzverbot nach Art. 340-340c OR, Eine Untersuchung über Sinn und Gehalt des nachvertraglichen Konkurrenzverbotes unter Berücksichtigung von Abgrenzungsfragen und der Durchsetzung eines Unterlassungsanspruchs nach der ZPO, Stämpfli Verlag AG, Bern 2016.
- KAR, Bektaş, İş Yargılaması Usulü, 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2021.
- KARAGÖZ, Veli, "Rekabet Yasası Sözleşmesinde Cezai Şart (Karar İncelemesi)", Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIII, S. 1-2, Y. 2009, s. 193-216.
- KARAYALÇIN, Yaşar, Ticaret hukuku I. Giriş-Ticari İşletme, 3. Baskı, Ankara 1968.
- KAŞAK, Fahri Erdem, "Roma Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak Türk Hukukunda Şart (Koşul, *Conditio*)", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 10, S. 2, 2019, s. 548-562.
- KAYA, Arslan (ÜLGEN, Hüseyin/HELVACI, Mehmet/NOMER ERTAN, N. Füsün), Ticari İşletme Hukuku, 6. Bası, İstanbul 2019.
- KAYAR, İsmail, Ticari İşletme Hukuku, Seçkin, 11. Baskı, Ankara 2018.
- KAYIHAN, Şaban, Ticari İşletme Hukuku, Seçkin, 6. Baskı, Ankara 2019.
- KESER, Hakan, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Rekabet Yasası", Sicil İş Hukuku Dergisi, Y. 6, S. 24, Aralık 2011, s. 88-106.
- KIRCA, İsmail, "Nişpi Ticari Davaya Dair", Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 33, S. 1, 2017, s. 55-61.
- KOÇYİĞİT, İlker/YEŞİLKAYA, İzzet, Ticari Davalarda İş Uyuşmazlıklarında Tüketici Mahkemelerinde Dava Şartı Arabuluculuk Uygulamaları, Adalet Yayınevi, Ankara 2020.
- KORTAŞ, Arda, Hizmet Sözleşmelerinde Rekabet Yasası Sözleşmesi, Seçkin, Ankara 2021.
- KÖME AKPULAT, Ayşe, İş Mahkemelerinde Yargılamanın Özellikleri, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018.
- KURT KONCA, Nesibe, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Asliye Ticaret Mahkemeleri", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y. 4, S. 15, 2013, s. 79-125.

- KUTTLER, Alfred, Vertragliche Konkurrenzverbote, Helbing&Lichtenhahn, Basel 1955.
- LARENZ, Karl, Lehrbuch des Schuldrechts Band I: Allgemeiner Teil, 14. Aufl., C.H.BECK., München 1987.
- MANAV ÖZDEMİR, Eda, "İş Hukukunda Rekabet Yasağı Sözleşmesinin Geçerlilik Koşulları", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 87, 2010, s. 322-364.
- MILANI, Dominik, OR Kommentar, Schweizerisches Obligationenrecht, OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), 3. Aufl., Hrsg: KREN KOSTKIEWICZ, Jolanta/WOLF, Stephan/AMSTUTZ, Marc/FANKHAUSER Roland, Orell Füssli Verlag AG, Zürich 2016.
- MOLLAMAHMUTOĞLU, Hamdi/ASTARLI, Muhittin/BAYSAL, Ulaş, İş Hukuku Ders Kitabı, Cilt 1, Bireysel İş Hukuku, 2. Baskı, Lykeion Yayınları, Ankara 2018.
- MUTLAY, Faruk Barış/IŞIK, Melih, "7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu Uyarınca Görev", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 68, S. 3, 2019, 565-634.
- MÜLLER, Roland/ZÜND, David, "Die Durchsetzung von Konkurrenzverboten im Arbeitsrecht", Aktuelle Juristische Praxis, 2012/12, s. 1781-1792.
- NEERACHER, Christoph, Kommentar zum schweizerischen Zivilrecht, Zürcher Kommentar, Das arbeitsvertragliche Konkurrenzverbot, Stämpfli Verlag, Bern 2001.
- ÖZEKES, Muhammet/ATALI, Murat, "7036 Sayılı Yeni İş Mahkemeleri Kanunu Üzerine Eleştiri, Değerlendirme ve Öneriler", Yeni İş Mahkemeleri Kanunu Üzerine" Toplantısı (23 Aralık 2017), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 41-122.
- ÖZKARACA, Ercüment, "Genel Görüşme", Yargıtay'ın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi 2016, On İki Levha Yayıncılık, Ankara 2017, s. 370-373 (Genel Görüşme).
- ÖZKARACA, Ercüment, "Rekabet Yasağı Sözleşmesinde Karşı Edim", Prof. Dr. Turhan Esener, III. İş Hukuku Uluslararası Kongresi, Seçkin, Ankara 2021, s. 341-367 (Karşı Edim).

- ÖZKARACA, Ercüment/ÖZKAN KOÇ, Sema Deniz, "Rekabet Yasası Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme", Sicil İş Hukuku Dergisi, S. 45, Y. 2021, s. 75-105.
- ÖZKARACA, Ercüment/ÜNAL, Canan, "Dava Şartı Olarak Arabuluculuk Hükümlerinin Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu Açısından Uygulanması", Sicil İş Hukuku Dergisi, S. 42, 2019, s. 16-41.
- POROY, Reha/YASAMAN, Hamdi, Ticari İşletme Hukuku, 18. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019.
- PORTMANN, Wolfgang/RUDOLPH, Roger, Basler Kommentar Obligationenrecht I, 7. Aufl., Hrsg: WIDMER LÜCHINGER, Corinne/OSER, David, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2020.
- RÄBER, Joe, Das nachvertragliche Konkurrenzverbot im Arbeitsvertrag de lege lata und de lege ferenda, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich 2020.
- REHBINDER, Manfred/STÖCKLI, Jean-Fritz, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, Berner Kommentar, Der Arbeitsvertrag, Art. 331-355 und Art. 361-362 OR, 2. Aufl., Hrsg: HAUSHEER, Heinz/WALTER, Hans Peter, Verlag Stämpfli Verlag AG, Bern 2014.
- SARIKAYA, Sinan, "İşçinin Rekabet Yasası Sözleşmesinden Kaynaklı Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme Sorunu", Legal Hukuk Dergisi, C. 15, S. 171, 2017, s. 1121-1145.
- SCHWAIBOLD, Matthias, Kurzkomentar Obligationenrecht, 1. Aufl., Hrsg: HONSELL, Heinrich, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2014.
- SİRMEN, A. Lâle, Türk Özel Hukukunda Şart, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 1992.
- SOYER, Polat, "Rekabet Yasası Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme Sorunu Nihayet (Fakat "Şimdilik") Çözümledi - Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun İki Farklı Kararı Hakkında Not-", Yıldırım Uler'e Armağan, Editör: ERDAL, Muhammed, Yakın Doğu Üniversitesi Yayınları, Lefkoşa 2014, s. 473-501 (Rekabet).
- SOYER, Polat, "Yeni" İş Mahkemeleri Kanunu Karşısında Rekabet Yasası Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme Sorunu", İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi, C. 15, S. 60, 2018, s. 1259-1271 (Yeni).

- STAEHELIN, Adrian, Zürcher Kommentar, Der Arbeitsvertrag: Art. 330b-355 OR, Art. 361-362 OR, 4. Aufl., Hrsg: SCHMID, Jörg, Zürich 2014.
- STREIFF, Ullin/VON KAENEL, Adrian/RUDOLPH, Roger Arbeitsvertrag, Praxiskommentar zu Art. 319-362 OR, 7. Aufl., Schulthess Juristische Medien, Zürich 2012.
- SÜMER, Haluk Hadi, İş Hukuku, 25. Baskı, Seçkin, Ankara 2020.
- SÜZEK, Sarper, "Yeni Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde İşçinin Rekabet Etmeme Borcu", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXXII, S. 2, 2014, s. 457-467 (Yeni).
- SÜZEK, Sarper, İş Hukuku, Beta, 20. Baskı, İstanbul 2020 (İş Hukuku).
- ŞAHLANAN, Fevzi, "Rekabet Yasağı Sözleşmelerinde Görevli Mahkeme", Tekstil İşveren Dergisi, Hukuk 102, 2016, s. 2-8.
- ŞENER, Oruç Hami, Ticari Uyuşmazlıklarda Ticaret Mahkemelerinin Görev Alanı ve Yetki Sözleşmesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021.
- TAŞDELEN, Nihat, Ticari Uyuşmazlıkların Çözümünde Alternatif Bir Çözüm Yolu Olarak Arabuluculuk, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2021.
- TAŞKENT, Savaş/KABAKÇI, Mahmut, "Rekabet Yasağı Sözleşmesi", Sicil İş Hukuku Dergisi, Aralık, Y. 4, S. 16, 2009, s. 21-46.
- UŞAN, Fatih, İş Hukukunda İş Sırrının Korunması (Sır Saklama ve Rekabet Yasağı, Seçkin, Ankara 2003.
- UŞAN, Fatih/ERDOĞAN, Canan, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku, Seçkin, Ankara 2020.
- UYSAI TUNA, Büşra, İş Hukukunda Rekabet Yasağı Sözleşmeleri, Seçkin, Ankara 2019.
- YAVUZ, Cevdet/ACAR, Faruk/ÖZEN, Burak, Türk Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), 15. Bası, Beta, İstanbul 2018.
- YILMAZ, Ejder, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Cilt 1 (1-70), 3. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2017.
- ZENGİN, İbrahim Çağrı, "Pazarlamacının -ve İşçinin- Taraf Olduğu Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Görevli Mahkeme- 7036 Sayılı (Yeni) İş Mahkemeleri Kanunu Bakımından Değerlendirme", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 75, S. 2, Y. 2017, s. 791-812.

emsal.uyap:

<http://emsal.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/GelismisDokumanAraServlet>.

Karararama:

<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>.

Kazancı: <https://www.kazanci.com.tr/>.